

Godina XVIII
Понеђјелјак, 5. свибња/маја 2014. године

Број/Број

34

Година XVIII
Понеђјелјак, 5. маја 2014. године

ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik

ISSN 1512-7508 - srpski jezik

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik

**DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

575

Na temelju članka IV.4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 143. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07 i 32/12), Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 37. sjednici, održanoj 29. travnja 2014. godine, donio je

**ODLUKU
O SMJENI MINISTRA SIGURNOSTI BOSNE I
HERCEGOVINE**

I.

Ovom Odlukom smjenjuje se s dužnosti Fahrudin Radončić, ministar sigurnosti u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom kada je potvrdi Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02-50-6-400/14
29. травња 2014. године
Сарајево

Предсједатељ
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
Др. Драган Човић, в. г.

На основу члана IV 4. Устава Босне и Херцеговине и члана 143. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07 и 32/12), Дом народа

Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на 37. сједници, одржаној 29. априла 2014. године, донио је

**ОДЛУКУ
О СМЈЕНИ МИНИСТРА БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I

Овом одлуком смјењује се са функције Фахрудин Радончић, министар безбједности у Савјету министара Босне и Херцеговине.

II

Ова одлука ступа на снагу даном када је потврди Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-50-6-400/14
29. априла 2014. године
Сарајево

Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
Др Драган Човић, с. р.

На основу члана IV.4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 143. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07 i 32/12), Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 37. sjednici, održanoj 29. aprila 2014. godine, donio je

**ODLUKU
O SMJENI MINISTRA SIGURNOSTI BOSNE I
HERCEGOVINE**

I.

Ovom odlukom smjenjuje se s dužnosti Fahrudin Radončić, ministar sigurnosti u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.

Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, u skladu s članom 141. Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07 i 32/12), na 37. sjednici, održanoj 29. aprila 2014. godine, usvojio je

РЕЗОЛУЦИЈУ О УВАЖАВАЊУ И ПОДРШЦИ СУВЕРЕНИТЕТУ И ТЕРИТОРИЈАЛНОЈ ЦЈЕЛОВИТОСТИ РЕПУБЛИКЕ АЗЕРБЕЈДЏАН

Rukovodeći se ciljevima i principima Ustava UN-a, normama i principima међународног права, делегати у Дому народа:

- Потврђују уважаванје и изражавају подршку суверенитету и територијалној цјеловитости Републике Азербејџан признатој на међународном нивоу,
- Позивају на испуњавање свих препорука, резолуција и декларација међународних организација, нарочито четирі резолуције Вјеча сигурности UN-a (резолуције број 822, 853, 874, 884) у веzi с ерменско-азербејџанским нагорнокарабашким конфликтом, а такођер на хитно, потпуно и безусловно извођење свих ерменских војних јединица с окупиране територије Републике Азербејџан,
- Осуђују масовно истребљивање цивилног становништва на националној и етничкој основи, а посебно у граду Ходжали, за вријеме ерменско-азербејџанског нагорнокарабашког конфликта, као злочин против човјечности и пријетњу мирном заједничком животу народа, дубоко саосјећајући са жртвима трагичног конфликта и њиховим жртвима,
- Поздрављају напоре Републике Азербејџан у обнови суверенитета на својој цијелој територији, с циљем стварања основе за уклањање пријетњи регионалној и међународној сигурности,
- Подсјећају на важност убрзавања мирнога процеса у оквиру Минске групе OSCE-a ради успостављања сигурног мира и стабилности у региону,
- Поддржавају напоре међународних организација које, уз подршку владиног и невладиног сектора, доприносе постизању мирног рјешавања горе наведеног конфликта и изражавају потпуно подршку универзалном систему владавине закона, демократије, људских права и основних слобода.

Oва резолуција бић ће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-2-532/14
29. априла 2014. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ
Др. **Dragan Čović**, с. р.

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

577

На основу чланака 11. и 12. тачке c) и h) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05), члана 4. Закона о судјеловању припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама потпоре миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05), члана 32. ставка (1.) тачка а) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13, 32/13, и 22/14), те Закључка Вјеча министара Босне и Херцеговине са 129. сједнице, одржане 27.07. 2010. године о Оцјени оправданости судјеловања припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине у мисији ISAF у Исламској Републици Афганистан, Предсједништво Босне и Херцеговине на 46. редовитој сједници, одржаној 16. травња 2014. године, донијело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ПРОДУЛЈЕЊУ МАНДАТА ПЈЕШАЧКОЈ ПОСТРОЈБИ ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ОПЕРАЦИЈИ СНАГЕ МЕЂУНАРОДНЕ СИГУРНОСНЕ ПОМОЋИ (ISAF) У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ АФГАНИСТАН

Чланак 1.

У одлуци о продужењу мандата пјешачкој постројби Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији снаге међународне сигурносне помоћи (ISAF) у Исламској Републици Афганистан ("Службени гласник БиХ", број 27/14 од 8. травња 2014. године), у чланку 4. (Зона ангажиранија) иза ријечи:

"Регионалног заповједништва југозапад (RCSW)" додају се ријечи "и Регионалног заповједништва центар".

Чланак 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а бић ће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-853-28/14
16. травња 2014. године
Сарајево

Предсједатељ
Bakir Izetbegović, в. р.

На основу чланова 11. и 12. тачке ц) и х) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05), члана 4. Закона о учешћу припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине, полицијских службеника, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05), члана 32. став (1.) тачка а) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13, 32/13 и 22/14), те Закључка Савјета министара Босне и Херцеговине са 129. сједнице, одржане 27.07.2010. године о Оцјени оправданости учешћа припадника Оружаних снага Босне и Херцеговине у мисији ISAF у Исламској Републици Афганистан, Предсједништво Босне и Херцеговине на 46. редовној сједници, одржаној 16. априла 2014. године, донијело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ПРОДУЖЕЊУ МАНДАТА ПЈЕШАДИЈСКОЈ ЈЕДИНИЦИ ОРУЖАНИХ СНАГА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У ОПЕРАЦИЈИ СНАГЕ МЕЂУНАРОДНЕ БЕЗБЈЕДОНОСНЕ ПОМОЋИ (ISAF) У ИСЛАМСКОЈ РЕПУБЛИЦИ АФГАНИСТАН

Члан 1.

У одлуци о продужењу мандата пјешадијској јединици Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији снаге међународне безбједоносне помоћи (ISAF) у Исламској Републици Афганистан ("Службени гласник БиХ", број 27/14 од 8. априла 2014. године), у члану 4. (Зона ангажовања) иза ријечи:

"Регионалне команде југозапад (RCSW)" додају се ријечи "и Регионалне команде центар".

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-853-28/14
16. априла 2014. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Бакир Изетбеговић, с. р.

Na osnovu članova 11. i 12. tačke c) i h) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05), člana 4. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05), člana 32. stav (1.) tačka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), te Zaključka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 129. sjednice, održane 27.07.2010. godine o Ocjeni opravdanosti učešća pripadnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u misiji ISAF u Islamskoj Republici Afganistan, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 46. redovnoj sjednici, održanoj 16. aprila 2014. godine, donijelo je

ODLUKA

O IZMJENI ODLUKE O PRODUŽENJU MANDATA PJEŠADIJSKOJ JEDINICI ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE U OPERACIJI SNAGE MEĐUNARODNE SIGURNOSNE POMOĆI (ISAF) U ISLAMSKOJ REPUBLICI AFGANISTAN

Član 1.

U odluci o produženju mandata pješađijskoj jedinici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji snage međunarodne sigurnosne pomoći (ISAF) u Islamskoj Republici Afganistan ("Službeni glasnik BiH", broj 27/14 od 8. aprila 2014. godine), u članu 4. (Zona angažiranja) iza riječi:

"Regionalne komande jugozapad (RCSW)" dodaju se riječi "i Regionalne komande centar".

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljena u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-853-28/14

16. aprila 2014. godine

Sarajevo

Predsjedavajući

Bakir Izetbegović, s. r.

DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK

578

Na temelju članka 4.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 22. travnja 2014. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU PLANA INVESTICIJA ELEKTROPRIJENOSA BiH ZA RAZDOBLJE 2014. - 2016. GODINA

1. Odobrava se Plan investicija Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka za razdoblje 2014. - 2016. godina.
Vrijednost ukupnih ulaganja predviđenih Planom investicija iznosi 369.671.240 KM.
2. Plan investicija sadrži strukturu i dinamiku realizacije planiranih investicija, sa izvorima financiranja.
Vrijednost pojedinačnih investicija i jedinične cijene opreme i radova nisu predmet razmatranja DERK-a.
3. Plan investicija realizirat će se na transparentan način, prema procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama.

4. DERK će pratiti realizaciju Plana investicija, u skladu sa svojim ovlaštenjima.
5. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 05-28-16-146-3/14

22. travnja 2014. godine

Tuzla

Predsjedatelj Komisije

Mirsad Salkić, v. r.

Na osnovu člana 4.2 Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 22. aprila 2014. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU PLANA INVESTICIJA ELEKTROPRENOŠA BiH ZA PERIOD 2014 - 2016. GODINA

1. Odobrava se Plan investicija Elektroprešosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka za period 2014 - 2016. godina.
Vrijednost ukupnih ulaganja predviđenih Planom investicija iznosi 369.671.240 KM.
2. Plan investicija sadrži strukturu i dinamiku realizacije planiranih investicija, sa izvorima financiranja.
Vrijednost pojedinačnih investicija i jedinične cijene opreme i radova nisu predmet razmatranja DERK-a.
3. Plan investicija realizovaće se na transparentan način, prema procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama.
4. DERK će pratiti realizaciju Plana investicija, u skladu sa svojim ovlaštenjima.
5. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 05-28-16-146-3/14

22. aprila 2014. godine

Tuzla

Predsjedavajući Komisije

Mirsad Salkić, s. r.

Na osnovu člana 4.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 22. aprila 2014. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU PLANA INVESTICIJA ELEKTROPRIJENOSA BiH ZA PERIOD 2014. - 2016. GODINA

1. Odobrava se Plan investicija Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka za period 2014. - 2016. godina.
Vrijednost ukupnih ulaganja predviđenih Planom investicija iznosi 369.671.240 KM.

2. Plan investicija sadrži strukturu i dinamiku realizacije planiranih investicija, sa izvorima finansiranja. Vrijednost pojedinačnih investicija i jedinične cijene opreme i radova nisu predmet razmatranja DERK-a.
3. Plan investicija realizirat će se na transparentan način, prema procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama.
4. DERK će pratiti realizaciju Plana investicija, u skladu sa svojim ovlaštenjima.
5. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 05-28-16-146-3/14

22. aprila 2014. godine

Tuzla

Predsjedavajući Komisije

Mirsad Salkić, s. r.

579

Na temelju članka 4.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 22. travnja 14. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU PLANA INVESTICIJA ELEKTROPRIJENOSA BiH ZA 2014. GODINU

1. Odobrava se Plan investicija Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka za 2014. godinu.
Vrijednost ukupnih ulaganja predviđena Planom investicija iznosi 221.930.080 KM.
2. Plan investicija sadrži strukturu i dinamiku realizacije planiranih investicija, sa izvorima financiranja.
Vrijednost pojedinačnih investicija i jedinične cijene opreme i radova nisu predmet razmatranja DERK-a.
3. Plan investicija realizirat će se na transparentan način, prema procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavama.
4. DERK će pratiti realizaciju Plana investicija, u skladu sa svojim ovlaštenjima.
5. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 05-28-16-146-4/14

22. travnja 2014. godine

Tuzla

Predsjedatelj Komisije

Mirsad Salkić, v. r.

На основу члана 4.2 Закона о преносу, регулатуру и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и члана 36. Пословника о раду Државне регулаторне комисије за електричну енергију ("Службени гласник БиХ", број 2/05), на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију одржаној 22. априла 2014. године, донијета је

ОДЛУКА

О ОДОБРАВАЊУ ПЛАНА ИНВЕСТИЦИЈА ЕЛЕКТРОПРЕНОСА БИХ ЗА 2014. ГОДИНУ

1. Одобрава се План инвестиција Електропреноса Босне и Херцеговине а.д. Бања Лука за 2014. годину. Вриједност укупних улагања предвиђена Планом инвестиција износи 22| 930.080 КМ.

2. План инвестиција sadrжи структуру и динамику реализације планираних инвестиција, са изворима финансирања.
Вриједност појединачних инвестиција и јединичне цијене опреме и радова нису предмет разматрања ДЕРК-а.
3. План инвестиција реализоваће се на транспарентан начин, према процедурама прописаним Законом о јавним набавкама.
4. ДЕРК ће пратити реализацију Плана инвестиција, у складу са својим овлашћењима.
5. Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

Број 05-28-16-146-4/14

22. априла 2014. године

Түзла

Предсједавајући Комисије

Мирсад Салкић, с. р.

Na osnovu člana 4.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju održanoj 22. aprila 2014. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU PLANA INVESTICIJA ELEKTROPRIJENOSA BiH ZA 2014. GODINU

1. Odobrava se Plan investicija Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine a.d. Banja Luka za 2014. godinu.
Vrijednost ukupnih ulaganja predviđena Planom investicija iznosi 221.930.080 KM.
2. Plan investicija sadrži strukturu i dinamiku realizacije planiranih investicija, sa izvorima finansiranja.
Vrijednost pojedinačnih investicija i jedinične cijene opreme i radova nisu predmet razmatranja DERK-a.
3. Plan investicija realizirat će se na transparentan način, prema procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama.
4. DERK će pratiti realizaciju Plana investicija, u skladu sa svojim ovlaštenjima.
5. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Broj 05-28-16-146-4/14

22. aprila 2014. godine

Tuzla

Predsjedavajući Komisije

Mirsad Salkić, s. r.

KONKURENCIJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

580

Na temelju članka 25. stavak (1), članka 42. stavak (2) i članka 11. stavak (3), sukladno članku 11. stavak (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), rješavajući po posebnom zahtjevu za donošenje rješenja gospodarskih subjekata Anex d.o.o. Banjaluka, Majke Jugovića 25, Banjaluka, Bosna i Hercegovina (poslovno ime promijenjeno u Blicnet d.o.o. Banja Luka rješenjem Okružnog privrednog suda Banjaluka broj: 057-0-Reg-13-001493 od 30.7.2013. godine), Telrad Net d.o.o. Bijeljina, Srpske vojske b.b., Bijeljina, Bosna

i Hercegovina i Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Ulica Svetog Save 26, Doboj, Bosna i Hercegovina, svi zastupani po punomoćniku odvjetniku Stevanu Dimitrijeviću, Gundulićeva 4, 78000 Banjaluka, broj: 05-26-2-12-50-II/13 od 7.2.2014. godine, kao i zahtjevu gospodarskog subjekta POŠTE RS zaprimljenog dana 10. veljače 2014. godine, broj: 05-26-2-12-51-II/13 putem odvjetnika Nebojše Milanovića, Dositeja Obradovića 1, 78000 Banja Luka, Konkurencijsko vijeće je, na 83. (osamdesetrećoj) sjednici održanoj dana 6.3.2014. godine, donijelo

RJEŠENJE

1. Smatra se da gospodarski subjekt Preduzeće za poštanski saobraćaj Republike Srpske a.d. Banjaluka, Kralja Petra I Karadorđevića 85, 78000 Banjaluka, sukladno članku 11. stavak (2) Zakona o konkurenciji, ne zloporabljuje vladajući položaj u smislu članka 10. stavak (2) točke a), c) i d) istog Zakona.
2. Svaka strana snosi svoje troškove postupka.
3. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 20. lipnja 2013. godine, pod brojem 05-26-2-12-II/13 zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev) u smislu članka 28. Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon), podnesen od strane gospodarskih subjekata Blicnet d.o.o. Banjaluka, Majke Jugovića 25, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, Telrad Net d.o.o. Bijeljina, Srpske vojske b.b., Bijeljina, Bosna i Hercegovina i Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Ulica Svetog Save 26, Doboj, Bosna i Hercegovina, zastupanih po punomoćniku odvjetniku Stevanu Dimitrijeviću, Gundulićeva 4., 78000 Banjaluka (sve punomoći od 5.4.2013. godine), (u daljnjem tekstu: Podnositelji zahtjeva ili pojedinačno BLICNET, TELRAD NET i ELTA KABEL), protiv gospodarskog subjekta Preduzeće za poštanski saobraćaj Republike Srpske a.d. Banjaluka, Kralja Petra I Karadorđevića 85, 78000 Banjaluka, zastupanog po odvjetniku Nebojši Milanoviću, Dositeja Obradovića 1, 78000 Banja Luka (u daljnjem tekstu: POŠTA RS) radi utvrđivanja postojanja zloporabe vladajućeg položaja u smislu članka 10. stavak (2) točke a), c) i d) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da bez provođenja postupka nije moguće utvrditi postojanje povreda Zakona navedenih u Zahtjevu, te je na temelju članka 32. stavak (2) Zakona donijelo Zaključak o pokretanju postupka broj: 05-26-2-12-5-II/13 dana 25.9.2013. godine (ispravka Zaključka broj: 05-26-2-12-25-II/13 od 16.12.2013. godine).

S obzirom da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, u svrhu prikupljanja novih dokaza i pružanja mogućnosti strankama da se izjasne o činjenicama i okolnostima, koje su od važnosti za donošenje konačnog rješenja, Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 39. Zakona, održalo usmenu raspravu dana 12.12.2013., te pružilo mogućnost strankama u postupku da iznesu dokaze i postavljaju pitanja protivnoj strani.

Tokom postupka a radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu odredbi članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Člankom 41. stavak (1) točka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zloporabe vladajućeg položaja u roku od 4 mjeseca.

Člankom 11. stavak (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz članka 41. stavak (1) točka c), smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem gospodarskog subjekta ne zloporabljuje vladajući položaj. Na poseban zahtjev gospodarskog subjekta, Konkurencijsko vijeće sukladno članku 11. stavak (3) Zakona donosi rješenje da zaključenim sporazumom, odnosno postupanjem gospodarski subjekt ne zloporabljuje vladajući položaj.

Nakon provedenog postupka po zahtjevu gospodarskih subjekata BLICNET, TELRAD NET i ELTA KABEL protiv gospodarskog subjekta POŠTE RS radi utvrđivanja postojanja zloporabe vladajućeg položaja iz članka 10. stavak (2) točke a), c) i d) Zakona, kao i donošenja rješenja o privremenoj mjeri, u smislu članka 40. Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je na 79. sjednici, održanoj dana 22.1.2014. godine, razmatralo prijedlog konačne odluke.

Prilikom razmatranja i glasanja po prijedlogu rješenja nisu postignuti uvjeti predviđeni člankom 24. stavak (2) Zakona o konkurenciji, koji propisuje da se odluke Konkurencijskog vijeća donose većinom glasova prisutnih članova s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačnu odluku sukladno navedenim zakonskim odredbama, pa se s tim u svezi može donijeti rješenje u skladu sa člankom 11. stavak (3) Zakona o konkurenciji, ukoliko stranke podnesu zahtjev za isto.

Gospodarski subjekti BLICNET, TELRAD NET i ELTA KABEL, podnijeli su Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu članka 11. stavak (3) Zakona dana 7. veljače 2014. godine pod brojem: 05-26-2-12-50-II/13, a isti Zahtjev je podnio i gospodarski subjekt POŠTE RS dana 10. veljače 2014. godine, broj: 05-26-2-12-51-II/13, u kojem je istovremeno tražio i odlučivanje o troškovima postupka.

Postupajući po Zahtjevu za donošenje rješenja Podnositelja zahtjeva, a imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je konstatovalo da je rok za donošenje konačnog rješenja u smislu članka 41. stavak (1) točka c) Zakona protekao, te je u skladu sa člankom 11. stavak (3) Zakona donijelo odluku kao u točki 1. izreke ovog Rješenja.

Troškovi postupka

Punomoćnik POŠTA RS je dana 23. prosinca 2013. godine podneskom br. 05-26-2-12-42-II/13 dostavio Konkurencijskom vijeću Zahtjev za naknadu troškova postupka na ime obavljenih usluga zastupanja u ovom postupku u ukupnom iznosu od 1.579,50 KM, uvećano za troškove prijevoza vlastitim automobilom u iznosu od 323,40 KM.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva je dana 20. siječnja 2014. godine podneskom br. 05-26-2-12-47-II/13 dostavio Konkurencijskom vijeću Zahtjev za naknadu troškova postupka na ime obavljenih usluga zastupanja u ovom postupku u ukupnom iznosu od 12.377,54 KM.

Konkurencijsko vijeće je prilikom odlučivanja o troškovima postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), i to članak 105. stavak (1) Zakona o upravnom postupku koji propisuje da, po pravilu, svaka stranka snosi svoje troškove postupka, kao i odredbe članka 105. stavak (3) istog Zakona prema kojem se troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako Konkurencijsko vijeće nije donijelo meritornu odluku u konkretnom slučaju, tako nije moglo ni primijeniti odredbe članka 105. stavak (2) Zakona o upravnom postupku,

te je na temelju navedenog odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

Administrativna pristojba

Sukladno članku 2. tarifni broj 107. stavak (1) točka g) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06 i 18/11) Podnositelj zahtjeva je na ovo Rješenje obavezan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine, a kako su obje stranke podnijele zahtjev, u skladu sa člankom 4. stavak (2) Zakona o administrativnim pristojbama ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06 i 76/07), taksena obveza iznosi po 750,00 KM za svaku stranku.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj 05-26-2-12-52-II/13

6. ožujka 2014. godine

Sarajevo

Predsjednik

Gordan Raspudić, v. r.

Na osnovu člana 25. stav (1), člana 42. stav (2) i člana 11. stav (3), u skladu s članom 11. stav (2) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09) i člana 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), rješavajući po posebnom zahtjevu za donošenje rješenja privrednih subjekata *Алех* д.о.о. Бањалука, Мајке Југовића 25, Бањалука, Босна и Херцеговина (пословно име промијењено у Блицнет д.о.о. Бања Лука рјешењем Окружног привредног суда Бањалука број: 057-0-Рег-13-001493 од 30.7.2013. године), Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Српске војске б.б., Бијељина, Босна и Херцеговина и Елта-Кабел д.о.о. Добој, Улица Светог Саве 26, Добој, Босна и Херцеговина, сви заступани по пуномоћнику адвокату Стевану Димитријевићу, Гундулићева 4, 78 000 Бањалука, број: 05-26-2-12-50-II/13 од 7.2.2014. године, као и заhtјеву привредног субјекта ПОШТЕ РС за примљеног дана 10. фебруара 2014. године, број: 05-26-2-12-51-II/13 путем адвоката Небојши Милановића, Доситеја Обрадовића 1, 78000 Бања Лука, Конкуренијски савјет је, на 83. (осамдесеттрећој) сједници одржаној дана 6.3.2014. године, донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Сматра се да привредни субјекат Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске а.д. Бањалука, Краља Петра I Карађорђевића 85, 78000 Бањалука, у складу са чланом 11. став (2) Закона о конкуренцији, не злоупотребљава доминантан положај у смислу члана 10. став (2) тачке а), ц) и д) истог закона.
2. Свака страна сноси своје трошкове поступка.
3. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијски савјет је дана 20. јуна 2013. године, под бројем 05-26-2-12-II/13 за примио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) у смислу члана 28. Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон), поднесен од стране привредних субјеката Блицнет д.о.о. Бањалука,

Мајке Југовића 25, Бањалука, Босна и Херцеговина, Телрад Нет д.о.о. Бијељина, Српске војске б.б., Бијељина, Босна и Херцеговина и Елта-Кабел д.о.о. Добој, Улица Светог Саве 26, Добој, Босна и Херцеговина, заступаних по пуномоћнику адвокату Стевану Димитријевићу, Гундулићева 4., 78000 Бањалука (све пуномоћи од 5.4.2013. године), (у даљем тексту: Подносиоци захтјева или појединачно БЛИЦНЕТ, ТЕЛРАД НЕТ и ЕЛТА КАБЕЛ), против привредног субјеката Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске а.д. Бањалука, Краља Петра I Карађорђевића 85, 78000 Бањалука, заступаног по адвокату Небојши Милановићу, Доситеја Обрадовића 1, 78000 Бања Лука (у даљем тексту: ПОШТА РС) ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачке а), ц) и д) Закона о конкуренцији.

Конкуренијски савјет је оцијенио да без провођења поступка није могуће утврдити постојање повреда Закона наведених у Захтјеву, те је на основу члана 32. став (2) Закона донио Закључак о покретању поступка број: 05-26-2-12-5-II/13 дана 25.9.2013. године (исправка Закључка број: 05-26-2-12-25-II/13 од 16.12.2013. године).

С обзиром да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, у сврху прикупљања нових доказа и пружања могућности странкама да се изјасне о чињеницама и околностима, које су од важности за доношење коначног рјешења, Конкуренијски савјет је, у складу са чланом 39. Закона, одржао усмену расправу дана 12.12.2013., те пружио могућност странкама у поступку да изнесу доказе и постављају питања противној страни.

Током поступка а ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу одредби члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкуренијски савјет је прикупао податке и документацију и од других тијела/институција које нису странке у поступку.

Чланом 41. став (1) тачка ц) Закона је прописано да је након доношења закључка о покретању поступка Конкуренијски савјет дужан донијети коначно рјешење о утврђивању злоупотребе доминантног положаја у року од 4 мјесеца.

Чланом 11. став (2) Закона прописано је да уколико Конкуренијски савјет не донесе рјешење у року из члана 41. став (1) тачка ц), сматра се да се закљученим споразумом односно поступањем привредног субјекта не злоупотребљава доминантан положај. На посебан захтјев привредног субјекта, Конкуренијски савјет у складу са чланом 11. став (3) Закона доноси рјешење да закљученим споразумом, односно поступањем привредни субјекат не злоупотребљава доминантан положај.

Наконведеног поступка по захтјеву привредних субјеката БЛИЦНЕТ, ТЕЛРАД НЕТ и ЕЛТА КАБЕЛ против привредног субјекта ПОШТЕ РС ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став (2) тачке а), ц) и д) Закона, као и доношења рјешења о привременој мјери, у смислу члана 40. Закона о конкуренцији, Конкуренијски савјет је на 79. сједници, одржаној дана 22.1.2014. године, разматрао приједлог коначне одлуке.

Приликом разматрања и гласања по приједлогу рјешења нису постигнути услови предвиђени чланом 24. став (2) Закона о конкуренцији, који прописује да се одлуке Конкуренијског савјета доносе већином гласова присутних чланова с тим да за сваку одлуку мора гласати најмање по један члан из реда конститутивних народа. Из наведеног произилази да Конкуренијски савјет није могао донијети коначну одлуку у складу са наведеним законским одредбама, па се с тим у вези може донијети рјешење у

складу са чланом 11. став (3) Закона о конкуренцији, уколико странке поднесу захтјев за исто.

Привредни субјекти БЛИЦНЕТ, ТЕЛРАД НЕТ и ЕЛТА КАБЕЛ, поднијели су Конкуренијском савјету посебан Захтјев за доношење рјешења у смислу члана 11. став (3) Закона дана 7. фебруара 2014. године под бројем: 05-26-2-12-50-II/13, а исти Захтјев је поднио и привредни субјекат ПОШТЕ РС дана 10. фебруара 2014. године, број: 05-26-2-12-51-II/13, у којем је истовремено тражио и одлучивање о трошковима поступка.

Поступајући по Захтјеву за доношење рјешења Подносиоца захтјева, а имајући у виду напријед наведено, Конкуренијски савјет је констатовао да је рок за доношење коначног рјешења у смислу члана 41. став (1) тачка ц) Закона протекла, те је у складу са чланом 11. став (3) Закона донио одлуку као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

Трошкови поступка

Пуномоћник ПОШТА РС је дана 23. децембра 2013. године поднео бр. 05-26-2-12-42-II/13 доставио Конкуренијском савјету Захтјев за накнаду трошкова поступка на име обављених услуга заступања у овом поступку у укупном износу од 1.579,50 КМ, увећано за трошкове превоза властитим аутомобилом у износу од 323,40 КМ.

Пуномоћник Подносиоца захтјева је дана 20. јануара 2014. године поднео бр. 05-26-2-12-47-II/13 доставио Конкуренијском савјету Захтјев за накнаду трошкова поступка на име обављених услуга заступања у овом поступку у укупном износу од 12.377,54 КМ.

Конкуренијски савјет је приликом одлучивања о трошковима поступка узео у обзир одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09), и то члан 105. став (1) Закона о управном поступку који прописује да, по правилу, свака странка сноси своје трошкове поступка, као и одредбе члана 105. став (3) истог Закона према којем се трошкови за правно заступање надокнађују само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Како Конкуренијски савјет није донио мериторну одлуку у конкретном случају, тако није могао ни примијенити одредбе члана 105. став (2) Закона о управном поступку, те је на основу наведеног одлучио као у тачки 2. диспозитива овога Рјешења.

Административна такса

У складу с чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренијским савјетом ("Службени гласник БиХ", број 30/06 и 18/11) Подносилац захтјева је на ово Рјешење обавезан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине, а како су обе странке поднијеле захтјев, у складу са чланом 4. став (2) Закона о административним таксама ("Службени гласник БиХ", број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06 и 76/07), таксена обавеза износи по 750,00 КМ за сваку странку.

Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објаве овога Рјешења.

Број 05-26-2-12-52-II/13

6. марта 2014. године

Сарајево

Предсједник

Гордан Распудић, с. р.

На основу члана 25. став (1), члана 42. став (2) и члана 11. став (3), у складу с чланом 11. став (2) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09) и члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), рјешавајући по посебном захтјеву за доношење рјешења привредних субјеката Anex d.o.o. Banjaluka, Majke Jugovića 25, Banjaluka, Bosna i Hercegovina (poslovno ime promijenjeno u Blicnet d.o.o. Banja Luka rješenjem Okružnog privrednog suda Banjaluka broj: 057-0-Reg-13-001493 od 30.7.2013. godine), Telrad Net d.o.o. Bijeljina, Srpske vojske b.b., Bijeljina, Bosna i Hercegovina i Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Ulica Svetog Save 26, Doboj, Bosna i Hercegovina, svi zastupani po punomoćniku advokatu Stevanu Dimitrijeviću, Gundulićeva 4, 78 000 Banjaluka, broj: 05-26-2-12-50-II/13 od 7.2.2014. godine, kao i захтјеву привредног субјекта ПОШТЕ РС запримљеног дана 10. фебруара 2014. године, број: 05-26-2-12-51-II/13 путем адвоката Небојше Милановића, Доситеја Обрадовића 1, 78000 Banja Luka, Konkurencijsko vijeće је, на 83. (osamdesettrećoj) sjednici održanoj дана 6.3.2014. године, donijelo

РЈЕШЕЊЕ

1. Сматра се да привредни субјект Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске а.д. Банјалуга, Краља Петра I Карађорђевића 85, 78000 Банјалуга, у складу са чланом 11. став (2) Закона о конкуренцији, не злоупотребљава доминантан положај у смислу члана 10. став (2) тачке а), c) и d) истог закона.
2. Свака страна сноси своје трошкове поступка.
3. Ово Рјешење је коначно и bit ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће је дана 20. јуна 2013. године, под бројем 05-26-2-12-II/13 запримilo Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) у смислу члана 28. Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон), поднесен од стране привредних субјеката Blicnet d.o.o. Banjaluka, Majke Jugovića 25, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, Telrad Net d.o.o. Bijeljina, Srpske vojske b.b., Bijeljina, Bosna i Hercegovina i Elta-Kabel d.o.o. Doboj, Ulica Svetog Save 26, Doboj, Bosna i Hercegovina, zastupanih po punomoćniku advokatu Stevanu Dimitrijeviću, Gundulićeva 4., 78000 Banjaluka (sve punomoći od 5.4.2013. године), (у даљем тексту: Подносиоци захтјева или појединачно БЛИЦНЕТ, ТЕЛРАД НЕТ и ЕЛТА КАБЕЛ), против привредног субјекта Предузеће за поштански саобраћај Републике Српске а.д. Банјалуга, Краља Петра I Карађорђевића 85, 78000 Банјалуга, zastupanog po advokatu Nebojši Milanoviću, Dositeja Obradovića 1, 78000 Banja Luka (у даљем тексту: ПОШТА РС) ради утврђивања постојања злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачке а), c) и d) Закона о конкуренцији.

Конкуренијско вјеће је оцијенило да без провођења поступка није могуће утврдити постојање повреда Закона наведених у Захтјеву, те је на основу члана 32. став (2) Закона donijelo Закључак о покретању поступка број: 05-26-2-12-5-II/13 дана 25.9.2013. године (исправка Закључка број: 05-26-2-12-25-II/13 od 16.12.2013. године).

С обзиром да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, у сврху прикупљања нових доказа и пружања могућности странкама да се изјасне о чињеницама и околностима, које су од важности за доношење коначног рјешења, Konkurencijsko vijeće је, у складу са чланом 39. Закона, održalo usmenu raspravu дана 12.12.2013., те pružilo

mogućnost strankama u postupku da iznesu dokaze i postavljaju pitanja protivnoj strani.

Tokom postupka a radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu odredbi člana 35. stav(1) tačke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela/institucija koje nisu stranke u postupku.

Članom 41. stav (1) tačka c) Zakona je propisano da je nakon donošenja zaključka o pokretanju postupka Konkurencijsko vijeće dužno donijeti konačno rješenje o utvrđivanju zloupotrebe dominantnog položaja u roku od 4 mjeseca.

Članom 11. stav (2) Zakona propisano je da ukoliko Konkurencijsko vijeće ne donese rješenje u roku iz člana 41. stav (1) tačka c), smatra se da se zaključenim sporazumom odnosno postupanjem privrednog subjekta ne zloupotrebljava dominantan položaj. Na poseban zahtjev privrednog subjekta, Konkurencijsko vijeće u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donosi rješenje da zaključenim sporazumom, odnosno postupanjem privredni subjekt ne zloupotrebljava dominantan položaj.

Nakon provedenog postupka po zahtjevu privrednih subjekata BLICNET, TELRAD NET i ELTA KABEL protiv privrednog subjekta POŠTE RS radi utvrđivanja postojanja zloupotrebe dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačke a), c) i d) Zakona, kao i donošenja rješenja o privremenoj mjeri, u smislu člana 40. Zakona o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je na 79. sjednici, održanoj dana 22.1.2014. godine, razmatralo prijedlog konačne odluke.

Prilikom razmatranja i glasanja po prijedlogu rješenja nisu postignuti uslovi predviđeni članom 24. stav (2) Zakona o konkurenciji, koji propisuje da se odluke Konkurencijskog vijeća donose većinom glasova prisutnih članova s tim da za svaku odluku mora glasati najmanje po jedan član iz reda konstitutivnih naroda. Iz navedenog proizilazi da Konkurencijsko vijeće nije moglo donijeti konačnu odluku u skladu sa navedenim zakonskim odredbama, pa se s tim u vezi može donijeti rješenje u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona o konkurenciji, ukoliko stranke podnesu zahtjev za isto.

Privredni subjekti BLICNET, TELRAD NET i ELTA KABEL, podnijeli su Konkurencijskom vijeću poseban Zahtjev za donošenje rješenja u smislu člana 11. stav (3) Zakona dana 7. februara 2014. godine pod brojem: 05-26-2-12-50-II/13, a isti Zahtjev je podnio i privredni subjekt POŠTE RS dana 10. februara 2014. godine, broj: 05-26-2-12-51-II/13, u kojem je istovremeno tražio i odlučivanje o troškovima postupka.

Postupajući po Zahtjevu za donošenje rješenja Podnosioca zahtjeva, a imajući u vidu naprijed navedeno, Konkurencijsko vijeće je konstatovalo da je rok za donošenje konačnog rješenja u smislu člana 41. stav (1) tačka c) Zakona protekao, te je u skladu sa članom 11. stav (3) Zakona donijelo odluku kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

Troškovi postupka

Punomoćnik POŠTA RS je dana 23. decembra 2013. godine podneskom br. 05-26-2-12-42-II/13 dostavio Konkurencijskom vijeću Zahtjev za naknadu troškova postupka na ime obavljenih usluga zastupanja u ovom postupku u ukupnom iznosu od 1.579,50 KM, uvećano za troškove prevoza vlastitim automobilom u iznosu od 323,40 KM.

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva je dana 20. januara 2014. godine podneskom br. 05-26-2-12-47-II/13 dostavio Konkurencijskom vijeću Zahtjev za naknadu troškova postupka na ime obavljenih usluga zastupanja u ovom postupku u ukupnom iznosu od 12.377,54 KM.

Konkurencijsko vijeće je prilikom odlučivanja o troškovima postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), i to član 105. stav (1) Zakona o upravnom postupku koji propisuje da, po pravilu, svaka stranka snosi svoje troškove postupka, kao i odredbe člana 105. stav (3) istog Zakona prema kojem se troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Kako Konkurencijsko vijeće nije donijelo meritornu odluku u konkretnom slučaju, tako nije moglo ni primijeniti odredbe člana 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku, te je na osnovu navedenog odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovoga Rješenja.

Administrativna taksa

U skladu s članom 2. tarifni broj 107. stav (1) tačka g) Odluke o visini administrativnih taksi u vezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", broj 30/06 i 18/11) Podnosilac zahtjeva je na ovo Rješenje obavezan platiti administrativnu taksu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Budžeta institucija Bosne i Hercegovine, a kako su obje stranke podnijele zahtjev, u skladu sa članom 4. stav (2) Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06 i 76/07), taksena obaveza iznosi po 750,00 KM za svaku stranku.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj 05-26-2-12-52-II/13

6. marta 2014. godine
Sarajevo

Predsjednik
Gordan Raspudić, s. r.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

581

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 1334/13**, rješavajući apelaciju **Vinke Bjelice**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak 2. točka b), članka 59. st. 1. i 2. i članka 62. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 22/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Mirsad Čeman, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 10. travnja 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Vinke Bjelice**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. prosinca 2012. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine, koji je dužan žurno postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vinka Bjelica (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Istočnog Sarajeva, koju zastupa Vanja Bjelica, odvjetnica iz Istočnog Sarajeva, podnijela je 25. ožujka 2013. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. prosinca 2012. godine, Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 P 008925 08 Gž od 23. veljače 2011. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 065-0-P-07-000 759 od 16. svibnja 2008. godine.

2. Apelantica je podneskom od 1. studenog 2013. godine zatražila od Ustavnog suda donošenje privremene mjere kojom bi se dogodilo izvršenje pravomoćne presude u izvršnom postupku pokrenutom pred Općinskim sudom pod brojem 65 0 I 199287 11 I do okončanja postupka o apelaciji, ili da se u konkretnom predmetu pokrenutom apelacijom odredi prioritarno postupanje.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 60/05, 64/08 i 51/09), koja su važila u vrijeme poduzimanja navedenih radnji, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda, Općinskog suda i Berzata Tačija (u daljnjem tekstu: tužitelj) kao sudionika u postupku, zatraženo je 20. studenog 2013. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud i tužitelj su dostavili odgovore na apelaciju 29. studenog 2013. godine. Kantonalni sud i Općinski sud nisu dostavili odgovor na apelaciju.

5. Odgovori Vrhovnog suda i tužitelja dostavljeni su apelantičinom opunomoćeniku 13. prosinca 2013. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

7. Prije iznošenja činjenica u konkretnom predmetu, Ustavni sud iz dostavljene dokumentacije zapaža da je postupku u kojem su donesene osporene presude prethodio postupak pokrenut po tužbi tužitelja protiv apelantice radi priznanja prava vlasništva na nekretninama. U tom postupku je Općinski sud u Sarajevu donio Presudu broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009 0 Gž 06 001 790 od 24. studenog 2006. godine. Navedenom presudom je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se utvrdi da je građenjem i svojim sredstvima stekao pravo vlasništva na nekretnini (kući) upisanoj u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša i da mu apelantica prizna pravo vlasništva. U drugom stavku izreke iste presude usvojen je apelantičin protutužbeni zahtjev kojim je utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni obiteljske kuće

upisane u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša za stanarsko pravo, zaključen 24. srpnja 1992. godine u Han-Pijesku između prednika apelantice Dušana Grujića (njezinog oca i ugovorne strane) i tužitelja (u daljnjem tekstu: sporni ugovor o zamjeni), pa je sukladno tome tužitelj obavezan apelantici predati u posjed nekretnine (kuću) upisanu u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša. Ova presuda je postala pravomoćna 24. studenog 2006. godine a u obrazloženju je navedeno da je apelantica u tijeku postupka po tužiteljevoj tužbi za stjecanje prava vlasništva postavila protutužbeni zahtjev istaknuvši da je ugovor o zamjeni koji je njezin otac zaključio u srpnju 1992. godine sa tužiteljem protivan imperativnim zakonskim odredbama, da je apelantica kao nasljednica svog oca (ugovarača iz ugovora o zamjeni) nastavila postupak povrata imovine, da je ishodila odluku Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica o povratu nekretnina koje su pripadale njezinom ocu, a nakon ostavinskog postupka njoj (Rješenjem Osnovnog suda u Sokocu broj O-89/00 od 31. srpnja 2000. godine), te da je tužitelj u rujnu 2002. godine preuzeo ključeve svog stana u Han-Pijesku. Općinski sud je ocijenio da je tužiteljev tužbeni zahtjev (za utvrđenje prava vlasništva) neutemeljen na osnovi odredbe iz članka 27. Zakona o vlasničkompravnim odnosima kojom je propisano da osoba koja izgradi građevinski objekt trajne namjene na zemljištu na kome drugi ima pravo vlasništva (graditelj) stječe pravo vlasništva i na zemljištu na kojem je izgrađen objekt, kao i na zemljištu koje je neophodno za njegovu upotrebu ako nije znala, niti je mogla znati da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik je znao za izgradnju i nije se odmah usprotivio. S tim u svezi, Općinski sud je istaknuo da je graditelju za stjecanje prava vlasništva na tuđem zemljištu potrebno ispunjenje dvaju uvjeta, i to savjesnost graditelja i nesavjesnost vlasnika, a u konkretnom postupku niti jedan od navedenih uvjeta nije bio ispunjen. Naime, tužitelj u postupku nije dokazao da je bio savjestan graditelj, niti je dokazao da je vlasnik (prednik apelantice) bio nesavjestan. Naprotiv, kako je dalje istaknuto, tužitelj je tijekom postupka više puta naglasio, a te činjenice proizlaze i iz iskaza saslušanih svjedoka, da je gradnju poduzeo 1997. i 1998. godine, dakle, u vrijeme kada je donesenim zakonima - Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (u daljnjem tekstu: Zakon o prestanku primjene) i Uputom Visokog predstavnika ugovor o zamjeni koji je zaključio sa prednikom apelantice već bio proglašen ništavim, a to dalje znači da je prema vremenu poduzimanja gradnje znao ili je morao znati da zemljište nije njegovo. Osim toga, Općinski sud je istaknuo da tužitelj u konkretnom postupku nije dokazao da je građevinski objekt na kojem je zatražio utvrđenje prava vlasništva izgradio u cjelini svojim sredstvima, radom i materijalom, jer su dokazi koje je u tom pravcu ponudio proturječni i neuvjerljivi, posebno u dijelu njegove izjave u kojoj je naveo da su treći kat i krov uradili predstavnici humanitarne organizacije, a potom da su oni samo radili, ali od njegovog materijala, pa je ukazano na pitanje uloge i karaktera humanitarnog djelovanja pri čisto tržišnim uvjetima obavljanja određenih građevinskih radova. S druge strane, Općinski sud je ocijenio da je protutužbeni zahtjev apelantice (za utvrđenje da je ništav ugovor o zamjeni obiteljske kuće za stanarsko pravo) utemeljen u smislu odredbe čl. 2. i 2a. Zakona o prestanku primjene kojim se svi ugovori o zamjeni stana izvršeni u razdoblju od 1. travnja 1992. do 7. veljače 1998. godine proglašavaju ništavim, pa je, u smislu citiranih odredaba, utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni zaključen između tužitelja i apelantičinog oca 24. srpnja 1992. godine, kojim je tužitelj mijenjao stan u Han-Pijesku za nekretninu (kuću) u vlasništvu apelantičinog oca upisanu u k.o. Hreša.

Činjenično stanje u predmetnoj apelaciji

8. Tužitelj je po pravomoćnosti Presude Općinskog suda broj P-1293/01 kojom je usvojen protutužbeni zahtjev (na način da je utvrđeno da je ništav sporni ugovor o zamjeni, te je tužitelj obavezan apelantici predati u posjed kuću) pred istim sudom u veljači 2007. godine pokrenuo parnični postupak protiv apelantice. U tužbi je izložio prethodno donesene presude kojima je njegov tužbeni zahtjev odbijen, a apelantičin protutužbeni zahtjev usvojen, te budući da je utvrđena ništavost ugovora o zamjeni nekretnina, istaknuo je svoj obligacijskopравни zahtjev u visini od 169.828,80 KM na temelju izvršenih ulaganja u nekretninu upisanu u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša (u daljnjem tekstu: sporna nekretnina). Apelantica je u odgovoru na tužbu osporila i osnovu i visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, te je istaknula prigovor nedostatka pasivne legitimacije.

9. Općinski sud je Presudom broj 065-0-P-07-000759 od 16. svibnja 2008. godine, koja je potvrđena presudama Kantonalnog suda i Vrhovnog suda, obvezao apelanticu da tužitelju isplati iznos od 114.750,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 5. veljače 2007. godine do isplate uz naknadu troškova postupka. Preko dosuđenog iznosa, tužbeni zahtjev je odbijen. U obrazloženju presude je navedeno da su u tijeku dokaznog postupka provedeni dokazi uvidom i čitanjem presuda kojima je odlučeno o protutužbenom zahtjevu apelantice, nalazi i mišljenje vještaka građevinske struke Amire Džirlo, koje je dano u postupku koji se vodio pod brojem P-1293/01, rješenje o izvršenju Općinskog suda od 21. ožujka 2007. godine, akt Općine Stari Grad od 16. svibnja 2001. godine, potom je izvršeno vještačenje vještaka građevinske struke Omera Mataradžije i Damira Ferizovića i u svojstvu parnične stranke saslušana apelantica. Općinski sud je na temelju odredbe članka 77. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) odbio apelantičin prijedlog da se u svojstvu svjedoka sasluša Milan Karišik na okolnost ulaganja u spornu nekretninu od francuske humanitarne organizacije "Equilibre" i stanja sporne nekretnine prije 1992. i poslije 1995. godine, jer je apelantica, kao razlog zbog kojeg provedbu ovog dokaza nije predložila na pripremnom ročištu, navela da joj nije bila poznata adresa navedenog svjedoka. Nakon analize i ocjene dokaza pojedinačno, međusobno i u njihovoj ukupnosti, Općinski sud je utvrdio da je sporna nekretnina (upisana u k.č. broj 1092/94, u naravi kuća, dvorište i šupa) uknjižena na apelanticu sa dijelom 1/1, da je ništav ugovor o zamjeni spornih nekretnina za stanarsko pravo zaključen 24. srpnja 1992. godine u Han-Pijesku između tužitelja i apelantičinog oca (što je utvrđeno na temelju Presude Općinskog suda broj P-1293/01) i da je stoga neutemeljen apelantičin prigovor nedostatka pasivne legitimacije. Dalje je saslušanjem apelantice u svojstvu parnične stranke nepobitno utvrđeno da je sporna nekretnina u tijeku rata zapaljena i da je novosagrađena nekretnina istih gabarita kao i ona koja je postojala prije rata.

10. U pogledu visine postavljenog tužbenog zahtjeva, u postupku su provedena dva vještačenja vještaka građevinske struke koji su imali zadatak izračunati nužne troškove koje je tužitelj imao u spornoj nekretnini i izvršen uvid u nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke iz predmeta broj P-1293/01 od 23. kolovoza 2002. godine u kojem je konstatirano da je tužitelj rekonstrukcijom i dogradnjom izgradio novi stambeni objekt sa potrebnim priključcima, prema standardima i propisima uvjetnog stanovanja iz kojeg proizlazi da je vrijednost radova 115.277,90 KM. Uvidom u akt Odsjeka za investicije i sanaciju ratne štete Općine Stari Grad Sarajevo broj 13-171-KS/01 od 16. svibnja 2001. godine Općinski sud je utvrdio da je ocu apelantice (Dušanu Grujiću) odobrena donacija za obnovu jedne etaže (sobe, kuhinje, toaleta i

hodnika) na spornoj nekretnini, ali kako se on nije pojavljivao, nepoznata osoba je otuđila dio ugrađenog materijala, a tužitelj je kao novi vlasnik sam sanirao spornu nekretninu (prizemlje, kat i potkrovlje). Iz navedenih nalaza i mišljenja Općinski sud je utvrdio da su sva tri vještaka suglasno izjavila da je tužitelj u spornu nekretninu ugradio materijal srednje kvalitete, te je obzirom na tu činjenicu u cijelosti prihvaćen nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Omera Mataradžije, koji je proveden u konkretnoj parnici, kao nalaz koji je sačinjen stručno i objektivno, po pravilima struke. S tim u svezi, u obrazloženju presude je navedeno da nije prihvaćena apelantičina tvrdnja prema kojoj je humanitarna organizacija izvršila djelomičnu opravku sporne nekretnine, jer je ta tvrdnja u kontradiktornosti sa aktom Odsjeka za investicije i sanaciju ratnih šteta Općine Stari Grad od 16. svibnja 2001. godine. Obzirom na tu činjenicu, Općinski sud je zaključio da je tužitelj sam sanirao cjelokupnu spornu nekretninu. U pogledu primjene materijalnog prava, Općinski sud je imao u vidu odredbu iz članka 215. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) kojom je propisano da stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja povećanje vrijednosti u trenutku vraćanja. U konkretnom slučaju Općinski sud je ocijenio da je tužitelj bio savjestan posjednik do donošenja prvostupanjske presude u predmetu broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine. Iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke Amire Džirlo u predmetu broj P-1293/01 je utvrđeno da je tužitelj sanaciju sporne nekretnine završio do 23. kolovoza 2002. godine, pa iz navedenog, po ocjeni Općinskog suda, proizlazi da je tužitelj poduzeo mjere da konkretnu spornu nekretninu (tuđu stvar) popravi i održava.

11. U svezi s tim, bilo je neophodno procijeniti koji troškovi tužitelju pripadaju (nužni, korisni ili luksuzni), i to u kontekstu momenta nastupanja njegove nesavjesnosti. S tim u svezi, Općinski sud je naveo da je apelantica dužna tužitelju naknaditi nužne troškove koji se određuju prema objektivnom kriteriju a radi se o onim troškovima koje bi imao i vlasnik za održavanje stvari, dakle, ove troškove naknadije vlasnik kako savjesnom, tako i nesavjesnom posjedniku. S druge strane, korisni troškovi nisu neophodni za održavanje stvari ali povećavaju njezinu vrijednost i vlasnik, u konkretnom slučaju apelantica, ne mora ih platiti nesavjesnom držatelju (tužitelju) ako ih može skinuti i ako time ne oštećuje stvar, što vrijedi i za luksuzne troškove. Odluku kojom je u odnosu na visinu postavljenog tužbenog zahtjeva djelomično usvojen tužbeni zahtjev tužitelja Općinski sud je donio na temelju nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke koji je izvršio obračun nužnih i korisnih troškova ulaganjem u spornu nekretninu građevinskog materijala u vrijednosti od 114.750,50 KM.

12. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 P 008925 08 Gž od 23. veljače 2011. godine apelantičin priziv odbio i prvostupanjsku presudu potvrdio. U obrazloženju presude je navedeno da je prizivom ukazano na bitne povrede postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primjenu materijalnog prava. S tim u svezi, Kantonalni sud je ocijenio da priziv nije utemeljen, jer je prvostupanjski sud presudu zasnovao na činjeničnim utvrđenjima iz kojih proizlazi da je tužitelj bio savjesni posjednik sve do donošenja presude u predmetu istog suda broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine. U konkretnom postupku je bilo bitno utvrditi koje je troškove tužitelj imao i kada su oni učinjeni a onda te troškove podijeliti na nužne, korisne i luksuzne, kako propisuje odredba članka 215. ZOO. Iz pobijane presude prvostupanjskog suda proizlazi, kako je dalje navedeno, da su u konkretnom postupku provedena dva vještačenja vještaka građevinske struke, a osim

toga, ocijenjeni su nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke koji je dan u predmetu broj P-1293/01. Potom je utvrđeno, u čemu su vještaci bili suglasni, da je realna visina troškova učinjenih na osposobljavanju sporne nekretnine bila 114.750,50 KM. S tim u svezi je i pravilna ocjena prvostupanskog suda da je tužitelj bio savjestan posjednik spornih nekretnina u vrijeme kad je poduzimao i izvršio radove na tim nekretninama, budući da je u posjed nekretnina ušao na temelju ugovora o zamjeni za koji je u sudskom postupku utvrđeno da je ništav, a u vrijeme poduzimanja radova su stranke ugovor o zamjeni poštivale i ponašale se kao da je važeći. Stoga je prvostupanski sud, po mišljenju Kantonalnog suda, tužitelju pravilno dosudio nužne troškove koji se odnose na one troškove koje bi i sam vlasnik imao za održavanje stvari i korisne troškove koji se odnose na povećanje vrijednosti stvari (kako su vještaci utvrdili). S tim u svezi je naglašeno da je tužitelj imao mogućnost vraćanja stvari koje je imao u pogledu korisnih troškova, ali bi time (prilikom skidanja) oštetio apelantičin objekt, pa je pravilnom primjenom odredbe članka 215. ZOO tužbenom zahtjevu tužitelja djelomično udovoljeno.

13. Vrhovni sud je Presudom broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. prosinca 2012. godine apelantičinu reviziju protiv drugostupanske presude odbio. Imajući u vidu odredbu članka 241. ZPP, Vrhovni sud je ocijenio da je neutemeljen apelantičin prigovor kojim ukazuje na povredu odredbe članka 8. ZPP koji se odnosi na slobodnu ocjenu dokaza koji se primjenjuje u prvostupanskom postupku, a u drugostupanskom samo u dijelu kojim se na povredu ovog principa ukazuje u prizivu. Drugostupanska presuda je donesena u vijeću, na temelju utvrđenog činjeničnog stanja i izvedenih dokaza iz prvostupanskog postupka, dakle, prihvatanjem ocjene dokaza iz prvostupanskog postupka, pa je zaključeno da je drugostupanski sud donio odluku kao u izreci pravilnom primjenom odredbe članka 226. ZPP. S tim u svezi, Vrhovni sud je naglasio da je na pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenjena odredba članka 215. ZOO i tužiteljevom zahtjevu udovoljeno u visini nužnih i korisnih troškova uložених u apelantičinu spornu nekretninu u iznosu od 114.750,50 KM. Vrhovni sud je ukazao da je, i po ocjeni tog suda, tužitelj bio savjestan stjecatelj i da je sve radove poduzeo u vrijeme kada je ugovor o zamjeni bio na pravnoj snazi, zbog čega mu pripada pravo na naknadu uvećane vrijednosti nekretnine u trenutku njezinog vraćanja apelantici kao vlasnici. Razloge prvostupanskog i drugostupanskog suda u tom dijelu prihvatio je kao svoje Vrhovni sud iz kog razloga ih u presudi nije ponavljao. Prigovori revizije kojima je apelantica ukazala na primjenu odredbe čl. 210. i 214. ZOO (stjecanje bez osnova i opseg vraćanja stečenog bez osnove), po ocjeni Vrhovnog suda, nisu utemeljeni jer je u postupku utvrđeno da je tužitelj bio savjestan korisnik nekretnina i da je izveo radove na spornoj nekretnini dok je ugovor o zamjeni bio na snazi, pa mu pripada pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova iz članka 215. ZOO. Revizijski prigovori koji se tiču pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja Vrhovni sud nije posebice obrazlagao, jer se revizija iz tih razloga, prema odredbi članka 240. stavak 2. ZPP, ne može izjaviti. Ostali revizijski prigovori koji, po ocjeni Vrhovnog suda, nisu od odlučnog značaja nisu posebice ocijenjeni, a tiču se obrazloženja drugostupanske presude za koju je ocijenjeno da je pravilna i zakonita.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelantica ukazuje da joj je u postupku iz kojeg su proizašle pobijane presude povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i

temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. Kršenja navedenih prava apelantica obrazlaže proizvoljnom primjenom procesnog i materijalnog prava od Vrhovnog suda. Naime, u reviziji apelantica je istaknula da je drugostupanski sud počinio bitnu povredu postupka iz članka 231. ZPP jer prilikom rješavanja nije ocijenio njezine navode u svezi s povredama postupka, i to članka 77. u svezi sa člankom 102. stavak 2. ZPP koji je kao prizivni razlog definiran u odredbi članka 208. stavak 1. točka 1. u svezi sa člankom 209. ZPP. Ovaj prizivni razlog je navela jer je prvostupanski sud tijekom postupka, konkretno na glavnoj raspravi, odbio njezin prijedlog za saslušanje svjedoka uz obrazloženje da je taj dokaz mogla predložiti na pripremnom ročištu, a eventualno naknadno dostaviti adresu svjedoka. U prizivu i reviziji je navela da je prvostupanski sud zanemario odredbu članka 102. stavak 2. ZPP, kao i činjenicu da dokaz saslušanjem svjedoka nije mogao biti predložen na pripremnom ročištu, jer nije znala ni "da li je svjedok živ, a kamoli njegovu adresu". U prizivu je, sukladno odredbi iz članka 207. ZPP, predložila saslušanje svjedoka Milana Karišika i iznijela je nove činjenice u svezi s konkretnim predmetom. Međutim, drugostupanski sud nije donio nikakvu odluku u pogledu iznošenja novih činjenica i novih dokaza u prizivu, čime je povrijedio odredbu iz članka 221. ZPP. Stoga, kako je apelantica dalje ukazala, drugostupanska i trećestupanska presuda ne sadrže obrazloženja prizivnih i revizijskih navoda, čime je prekršeno njezino pravo na pravično suđenje a s tim u svezi pravo na obrazloženu odluku. Istaknula je da je drugostupanski sud propustio dati obrazloženje i navesti razloge zbog kojih smatra da su njezini navodi kojima je ukazala na povredu članka 77. u svezi sa člankom 102. ZPP neutemeljeni, a trećestupanski sud je takav stav prihvatio smatrajući da je zaključak o irelevantnosti tih navoda ispravan. Obzirom na to da je iz obrazloženja drugostupanske presude ostalo nejasno je li njezin prizivni navod neutemeljen ili pak irelevantan, prekršeno joj je i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije. Pored činjenice da joj je bez obrazloženja odbijen zahtjev za provođenje dokaza saslušanjem svjedoka, apelantica je ukazala i na očigledno proizvoljnu primjenu materijalnog prava, i to čl. 104, 210, 214. i 215. ZOO. Smatra da je Vrhovni sud u obrazloženju presude zauzeo potpuno pogrešan stav da je "tužitelj radove na adaptaciji predmetnog stambenog objekta izvodio dok je ugovor o zamjeni nekretnina od 24. srpnja 1992. godine bio na pravnoj snazi", dajući pravnu snagu ništavom pravnom poslu sve do donošenja presude kojom je taj pravni posao proglašen ništavim, zanemarujući pri tome odredbe Zakona o prestanku primjene kojim su takvi pravni poslovi (konkretno sporni ugovor o zamjeni nekretnina) zaključeni od 1. travnja 1992. godine do 7. veljače 1998. godine ništavi. Pri tome je u potpunosti zanemarena odredba članka 210. ZOO. Apelantica je, pored toga, istaknula da je tužitelj u postupku koji se prethodno vodio (u kojem je zahtijevao utvrđenje prava vlasništva) isticao da je radove na sanaciji objekta poduzimao 1997. i 1998. godine, dakle, u razdoblju kada je navedeni Zakon o prestanku primjene već bio na pravnoj snazi, te da je stoga morao znati da ulaganja vrši u nekretninu koja nije njegovo vlasništvo. Ove činjenice su, kako je dalje navedeno, utvrđene u pravomoćnoj Presudi Općinskog suda broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine kojom je njegov zahtjev odbijen, pri čemu su ocijenjene tužiteljeva nesavjesnost i proturječnost u pogledu pitanja tko je izvršio adaptaciju i sanaciju predmetne nekretnine. Osim toga, prvostupanski sud je osporenom presudom visinu tužbenog zahtjeva utvrdio isključivo na temelju nalaza i mišljenja vještaka kojim jeste

utvrđena vrijednost radova, ali ne i činjenica tko je te radove izvršio.

b) Odgovor na apelaciju

15. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istaknuo da je apelacija neutemeljena, osporena presuda donesena sukladno Zakonu i Ustavu u postupku u kojem nisu učinjene povrede na koje se apelacijom ukazuje, pa je predloženo da se apelacija odbije.

16. Tužitelj je u odgovoru sačinjenom posredstvom opunomoćenika Nikice Gržića, odvjetnika iz Sarajeva, predložio da se apelacija odbaci kao *prima facie* neutemeljena, jer u suštini iz činjenica navedenih u apelaciji proizlazi da se odluke redovitih sudova pobijaju zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a zadatak Ustavnog suda nije da ulazi u ocjenu tih činjenica. Pored toga, redoviti sudovi su potpuno i pravilno utvrdili činjenično stanje i donijeli na zakonu zasnovane odluke o čemu su dali valjane razloge. U pogledu zahtjeva za izdavanje privremene mjere tužitelj je naveo da je neutemeljen, jer je zaključkom Općinskog suda broj 65 0 I 199287 11 I od 7. studenog 2013. godine nekretnina koja je bila predmetom izvršenja, dakle sporna nekretnina, prodana njemu kao najboljem ponuđaču na javnoj dražbi za iznos od 56.100,00 KM, čime je samo djelomično namiren od iznosa koji mu je dosuđen pravomoćnom presudom koja se u ovom postupku osporava.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" broj 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

(1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

(2) Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava.

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na temelju slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno.

Član 71.

(1) U odgovoru na tužbu, tuženi će istaći moguće procesne prigovore i izjasniti se da li priznaje ili osporava postavljene tužbeni zahtjev, te navesti i druge podatke koje, sukladno odredbama člana 334. ovog zakona, mora imati svaki podnesak.

(2) Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode, dokaze kojima se utvrđuju ove činjenice, te pravni osnov za navode tuženog.

Član 77.

U pozivu za pripremno ročište sud će obavijestiti stranke o posljedicama izostanka sa pripremnog ročišta, kao i o tome da su dužne najdavnije na pripremnom ročištu da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da predlože sve dokaze koje žele izvesti u toku postupka, te da na pripremno ročište donesu sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz.

Član 81.

(1) Sud će prema rezultatima raspravljanja na pripremnom ročištu odlučiti o čemu će se raspravljati i koji dokazi će se izvesti na glavnoj raspravi.

(2) Prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke sud će odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja.

(3) Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

(4) Sud nije u daljem toku parnice vezan za svoja ranija rješenja iz ovog člana.

Član 102.

(1) Svaka stranka treba u svojim izlaganjima da iznese sve činjenice potrebne za obrazloženje svojih prijedloga, da ponudi dokaze potrebne za utvrđivanje svojih navoda kao i da se izjasni o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(2) Stranke mogu u toku glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze, samo ako učine vjerovatnim da ih bez svoje krivice nisu bile u mogućnosti iznijeti, odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

Član 207.

(1) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako žalilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave.

(2) Pozivajući se na nove činjenice, žalilac je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice utvrdile, a predlažući nove dokaze, dužan je navesti činjenice koje tim dokazima treba utvrditi.

(3) Prigovor zastare i prigovor radi prebijanja koji nisu iznijeti pred prvostepenim sudom ne mogu se iznositi u žalbi.

(4) Ako su usljed iznošenja novih činjenica i predlaganja novih dokaza prouzrokovani troškovi u postupku povodom žalbe, ove troškove će nezavisno od ishoda spora snositi ona stranka koja je iznijela nove činjenice, odnosno predložila nove dokaze.

Član 208.

(1) Presuda se može pobijati:

1) zbog povrede odredaba parničnog postupka;

2) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;

3) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) Presuda na temelju priznanja i presuda na temelju odricanja mogu se pobijati zbog povrede odredaba parničnog postupka ili zbog toga što je izjava o priznanju, odnosno o odricanju data u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare.

Član 209.

Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Član 210.

(1) Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad je nije utvrdio.

(2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Član 211.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebalo da primjeni ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.

Član 221.

Drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kome se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 226.

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kad nađe da ne

postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Član 240.

(1) Revizija se može izjaviti:

1. Zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ovog zakona koja je učinjena u postupku pred drugostepenim sudom;

2. Zbog pogrešne primjene materijalnog prava;

3. Zbog prekoračenja tužbenog zahtjeva, ako je ta povreda učinjena pred drugostepenim sudom

(2) Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Član 241.

Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kome se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

18. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službene novine FBiH" broj 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 104.

(1) U slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana je dužna da vrati drugoj sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protiv vraćanja, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ukoliko zakon što drugo ne određuje.

(2) Ali, ako je ugovor ništav zbog toga što je po svojoj sadržini ili cilju protivan ustavom utvrđenim načelima društvenog uređenja, prinudnim propisima ili moralu društva, sud može odbiti, u cjelini ili djelimično, zahtjev nesavjesne strane za vraćanje onog što je drugoj dala, a može i odlučiti da druga strana ono što je primila po osnovu zabranjenog ugovora preda opštini na čijoj teritoriji ona ima sjedište, odnosno prebivalište, ili boravište.

(3) Prilikom odlučivanja sud će voditi računa o savjesnosti jedne, odnosno objiju strana, o značaju ugroženog dobra ili interesa, kao i moralnim shvatanjima.

Član 210.

Kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da naknadi vrijednost postignutih koristi.

Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Član 214.

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnova, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to, ako je sticalac nesavjestan, od dana sticanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Član 215.

Sticalac ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja uvećanje vrijednosti u trenutku vraćanja.

19. **Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, 24/03, i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2. stavak 3.

Svako stanarko pravo ili ugovor o korištenju ili produženje privremenog korištenja tog stana sukladno ovom zakonu zaključen u razdoblju između 1. travnja 1992. godine i 7. veljače 1998. godine prestaje važiti. U smislu ovog zakona osoba koja živi u stanu na temelju stanarskog prava koje prestaje prema ovom članku će se smatrati privremenim korisnikom.

Članak 2a.

Odredbe ovog zakona se takođe primjenjuju na ugovore o zamjeni stana, gdje je zamjena stana izvršena u razdoblju od 1. travnja 1992. do 7. veljače 1998. godine sukladno Zakonu o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99, u daljem tekstu: ZOSO).

U slučaju kada su stranke koje su zaključile ugovor o zamjeni podnijele zahtjev za povrat stana prije isteka roka iz članka 5., nadležni organ rješava o zahtjevu sukladno ovom zakonu. U slučaju kada se stranke izjasne da ostaju pri zamjeni, nadležni organ u svakoj općini će ugovor o zamjeni smatrati važećim i izvršiti će obnovu ugovora o korištenju sukladno članku 18c. stavak 2. točka 4. ovog zakona.

U slučaju kada stranke koje su zaključile ugovor o zamjeni nisu podnijele zahtjev za povrat stana prije isteka roka iz članka 5., nadležni organ u svakoj općini će izvršiti obnovu ugovora o korištenju sukladno članku 18c. stavak 2. točka 4. ovog zakona.

U slučaju kada je samo jedna stranka koja je zaključila ugovor o zamjeni podnijela zahtjev za povrat prije isteka roka iz članka 5., nadležni organ će o zahtjevu pismenim putem obavijestiti nadležni organ općine na čijoj teritoriji se nalazi zamijenjeni stan za koji zahtjev nije podnesen. Po prijemu obavijesti i ovaj nadležni organ će smatrati da je zahtjev za povrat stana koji je u njegovoj nadležnosti podnesen prije isteka roka iz članka 5., i o zahtjevu će odlučiti sukladno zakonu.

U slučaju spora o valjanosti ugovora o zamjeni, nadležni organ će sukladno odredbama Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 43/99) kojima se rješavaju prethodna pitanja, postupak prekinuti i uputiti stranke da pokrenu postupak pred nadležnim sudom. Izuzetno od odredbi Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98), teret dokazivanja je na stranki koja tvrdi da je po osnovu ugovora o zamjeni pravo na stan stekla na dobrovoljan način i sukladno zakonu. U slučaju gdje se jedan od zamijenjenih stanova nalazi na teritoriji neke od država nastalih od bivše SFRJ, teret dokazivanja je na stranki koja tvrdi da zamjena nije izvršena na dobrovoljan način i sukladno zakonu, u cilju uspostavljanja pravnog statusa prije izvršene zamjene.

20. **Zakon o vlasničkopравnim odnosima** ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 6/98 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 25.

Osoba koja od svog materijala svojim radom izradi novu stvar stječe na nju pravo vlasništva.

Pravo vlasništva na novu stvar pripada vlasniku od čijeg ju je materijala, na temelju posla, izradila druga osoba.

Ako je neko od tuđeg materijala svojim radom izradio novu stvar, ona mu i pripada ako je savjestan i ako je vrijednost rada veća od vrijednosti materijala.

U slučaju iz stavka 3. ovog članka, ako su vrijednost rada i vrijednost materijala jednake, nastaje suvlasništvo.

Članak 27.

Osoba koja izgradi građevinski objekat trajne namjene na zemljištu na kojem drugi ima pravo vlasništva (graditelj) stječe pravo vlasništva i na zemljište na kojem je izgrađen građevinski objekat, kao i na zemljište koje je neophodno za njegovu upotrebu, ako nije znala niti je mogla znati da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik zemljišta je znao za izgradnju i nije se odmah usprotivio.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka, vlasnik zemljišta ima pravo, u roku od tri godine od dana saznanja za završenu izgradnju, a najkasnije do deset godina od završene izgradnje, zahtijevati da mu graditelj naknadi prometnu vrijednost zemljišta u vrijeme donošenja sudske odluke.

Članak 28.

Ako je graditelj znao da gradi na tuđem zemljištu ili ako to nije znao, a vlasnik se odmah usprotivio gradnji, vlasnik zemljišta može zahtijevati da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekat ili da graditelj poruši građevinski objekat i vrati zemljište u prvobitno stanje ili da mu graditelj isplati prometnu vrijednost zemljišta.

Izuzetno od odredbe stavka 1. ovog članka, sud može odlučiti da se izgrađeni građevinski objekat ne poruši, ako njegovo rušenje, s obzirom na okolnosti slučaja (vrijednost objekta, ponašanje vlasnika zemljišta i graditelja u toku izgradnje i sl.) ne bi bilo opravdano.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka, vlasnik zemljišta ima pravo i na naknadu štete.

Ako vlasnik zemljišta zahtijeva da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekat, dužan je graditelju naknaditi vrijednost objekta u visini prosječne građevinske cijene objekta u mjestu gdje se nalazi, u vrijeme donošenja sudske odluke.

Pravo izbora iz stavka 1. ovog članka, vlasnik zemljišta može ostvariti u roku od tri godine od dana završetka izgradnje građevinskog objekta, a po proteku tog roka može zahtijevati isplatu prometne vrijednosti zemljišta.

Članak 29.

Ako je graditelj savjestan, a vlasnik zemljišta nije znao za izgradnju, u slučaju kada građevinski objekat vrijedi znatno više od zemljišta, građevinski objekat zajedno sa zemljištem pripada graditelju, a on za zemljište dužuje vlasniku naknadu po prometnoj cijeni zemljišta.

Ako je vrijednost zemljišta znatno veća, sud će na zahtjev vlasnika zemljišta građevinski objekat dosuditi njemu i obvezati ga da graditelju naknadi građevinsku vrijednost objekta u visini prosječne građevinske cijene u mjestu gdje se objekat nalazi. Ovaj zahtjev vlasnik ima pravo podnijeti u roku od tri godine od dana završetka izgradnje građevinskog objekta.

U slučaju kada su vrijednost građevinskog zemljišta i vrijednost objekta približno jednake, sud će građevinski objekat, odnosno građevinski objekat i zemljište, dosuditi vlasniku zemljišta, odnosno graditelju, vodeći računa o njihovim potrebama i svim okolnostima slučaja.

Vlasniku zemljišta, odnosno graditelju pripada naknada za zemljište, odnosno građevinski objekat po prometnoj cijeni zemljišta, odnosno objekta.

Članak 30.

U slučaju kad su graditelj i vlasnik zemljišta nesavjesni, shodno će se primijeniti pravila iz odredbe članka 28. ovog zakona.

VI. Dopustivost

21. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu

predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. Sukladno članku 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

23. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. prosinca 2012. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, osporenu presudu apelantica je primila 26. siječnja 2013. godine, a apelacija je podnesena 25. ožujka 2013. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je apelacija očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

24. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelantica u apelaciji ukazuje na kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, kao i prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

26. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

e) Pravo na pravičan postupak u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

27. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

28. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), koju podržava i Ustavni sud, sporovi između privatnih osoba koji se tiču imovinskih prava uvijek spadaju u građanska prava, te se stoga na njih primjenjuju i standardi koje propisuje članak 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi presudu Europskog suda *Preto protiv Italije* od 8. prosinca 1983. godine).

29. Apelantica smatra da su redoviti sudovi pri donošenju svojih odluka pogrešno primijenili materijalno pravo obvezavši je da tužitelju isplati novčani iznos na ime naknade štete za nužne i korisne troškove koja je, po njezinom mišljenju, proizašla iz pravno ništavog posla, konkretno na temelju ugovora o zamjeni nekretnina za kojeg je u sudskom postupku utvrđeno da je ništav, iako je taj pravni posao ništav i po samom zakonu (Zakon o prestanku primjene). S tim u svezi je ukazala i na procesne nedostatke učinjene tijekom postupka (bitne povrede postupka), prije svega odbijanjem njezinog prijedloga da se na okolnost ulaganja u spornu nekretninu od humanitarne organizacije sasluša svjedok Milan Karišik i u suštini nedostatak obrazloženja sve tri odluke koje su u konkretnom postupku donesene.

30. U svezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da apelantica konkretnom apelacijom suštinski problematizira dva pitanja: pitanje koje se odnosi na bitne povrede odredaba postupka iz kog su proizašle osporene presude, dakle procesne nedostatke, i pitanje primjene materijalnog prava u situaciji kada je pravna osnova njezine obveze ništav pravni posao a s tim u svezi pogrešne ocjene dokaza, konkretno Presude Općinskog suda broj P-1293/01.

31. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje na praksu Europskog suda i Ustavnog suda prema kojoj je zadatak redovitih sudova, a prvenstveno prvostupanskog suda, da ocijene izvedene dokaze i njihovu relevantnost u konkretnom predmetu. Ustavni sud, stoga, neće procjenjivati kvalitetu zaključaka redovitih sudova u pogledu procjene dokaza, ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 612/04 od 30. studenog 2004. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 19/05).

32. Ustavni sud, dalje, u svezi sa apelacionim navodima o nedostatku obrazloženja i primjeni materijalnog prava, prije svega, ukazuje da, prema praksi Europskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je ispitati je li eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

33. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 1293/05 od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati je li pobijana odluka utemeljena na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

34. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom parničnom postupku koji je tužitelj pokrenuo protiv apelantice Općinski sud nesporno utvrdio da je ugovor o zamjeni nekretnina koji je tužitelj zaključio sa apelantičinim ocem 24. srpnja 1992. godine, na temelju Presude Općinskog suda u Sarajevu broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine, ništav pravni posao. S tim u svezi, prvostupanski sud je u obrazloženju presude, ukazavši na neutemeljenost prigovora pasivne legitimacije apelantice, prihvatio pravnu osnovu tužbenog zahtjeva a u svezi s visinom tužbenog zahtjeva (onako kako ga je tužitelj opredijelio) izvršio analizu i ocjenu dokaza pojedinačno i dovodenjem u međusobnu vezu, te izveo zaključak da je apelantica na temelju odredbe članka 215. ZOO dužna tužitelju na ime naknade nužnih i korisnih troškova koje je imao ulaganjem u spornu nekretninu isplatiti iznos od 114.750,50 KM. Visina tužbenog

zahtjeva je, kako proizlazi iz prvostupanske presude, ocijenjena sa aspekta nužnih, korisnih i luksuznih troškova, te su u tom pravcu provedeni dokazi vještačenjem vještaka građevinske struke, uključujući nalaz i mišljenje koji su prethodno provedeni u predmetu istog suda broj P-1293/01. Budući da su svi vještaci (ukupno tri) bili suglasni u mišljenju da je tužitelj u spornu nekretninu ugradio građevinski materijal srednje kvalitete, prihvaćen je u cijelosti nalaz i mišljenje jednog od vještaka koji je proveden u konkretnom postupku i tužbeni zahtjev tužitelja djelomično usvojen (u dijelu nužnih i korisnih troškova) na temelju odredbe članka 215. ZOO. Navedenom odredbom je propisano da savjesni stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, a ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove će mu pripasti samo do iznosa koji predstavlja povećanje vrijednosti u trenutku vraćanja. U svezi s ključnim pitanjem koje se tiče savjesnosti posjeda, Ustavni sud zapaža da je prvostupanski sud u obrazloženju svoje presude ocijenio da je tužitelj bio savjesni posjednik do donošenja presude u predmetu broj P-1293/01, dakle do 28. travnja 2005. godine, a da je radove na sanaciji i adaptaciji objekta poduzeo do kolovoza 2002. godine (sačinjavanja prvog nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke) i da je od tog trenutka postao nesavjestan posjednik.

35. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi, rješavajući slično činjenično i pravno pitanje, donio odluku u predmetu broj AP 4370/10 od 20. prosinca 2012. godine (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4370/10, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 9/13, dostupna na www.ustavnisud.ba), kojom je utvrđena povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U toj oduci apelanti su problematizirali pitanje primjene materijalnog prava, i to instituta neutemeljenog obogaćenja umjesto instituta nepravog posloводства bez naloga. U konkretnom slučaju apelantica, također, ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava, i to odredbe članka 215. ZOO, ukazujući da su sudovi u konkretnom slučaju trebali primijeniti odredbu čl. 210. i 214. ZOO (stjecanje bez osnove i opseg vraćanja) i neizravno na primjenu odredaba Zakona o prestanku primjene. Navedeni predmeti su slični i zbog toga što je kao pravna osnova zahtjeva za naknadu i u jednom i u drugom slučaju bio ugovor o zamjeni nekretnina za koje je u sudskom postupku utvrđeno da su ništavi s tim što je u predmetu broj AP 4370/10 ništavost utvrđena zbog nemogućnosti ispunjenja obveze prema odredbi članka 47. ZOO, jer jedna od ugovornih strana nije bila vlasnik, a u konkretnom (apelantičnom) slučaju je utvrđeno da je ugovor ništav na temelju imperativnih odredbi iz čl. 2. i 2a. Zakona o prestanku primjene (ugovori o zamjeni zaključeni u razdoblju od 1. travnja 1992. godine do 7. veljače 1998. godine proglašavaju se ništavim). Ova činjenica je utvrđena pravomoćnom Presudom broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine, do kada je, po mišljenju prvostupanskog suda, tužitelj bio savjesni posjednik, pa mu do tada, prema stavu tog suda, i pripadaju prava koja je kao korisnik (stjecatelj) tuđe stvari imao.

36. S tim u svezi, Ustavni sud je u citiranoj odluci naglasio da je u okolnostima tog slučaja zadatak redovitih sudova (nakon utvrđenja ništavosti) bio da odluče o posljedicama ništavosti ugovora prema odredbi članka 104. ZOO, i to sa aspekta savjesnosti, odnosno nesavjesnosti ugovornih strana, koje su bile potpuno zanemarene. U okolnostima konkretnog predmeta (apelantice), Ustavni sud zapaža da se u Presudi broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godina (koja je tužitelju poslužila kao pravna osnova za pokretanje konkretnog postupka za naknadu) Općinski sud pri odlučivanju o tužiteljevom zahtjevu za utvrđenje prava

vlasništva temeljem građenja na tuđem zemljištu bavio pitanjem savjesnosti/nesavjesnosti tužitelja kao graditelja i savjesnosti/nesavjesnosti vlasnika (apelantičinog oca) u vrijeme poduzimanja radova na spornoj nekretnosti, pri čemu je zauzeo stav da tužitelj u tom postupku nije dokazao svoju savjesnost, niti vlasnikovu nesavjesnost, što je osnovni uvjet za stjecanje prava vlasništva temeljem Zakona o vlasničkopravnim odnosima. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je u toj presudi jasno navedeno da je tužitelj prema vremenu poduzimanja gradnje znao, ili je morao znati, da gradi na tuđem zemljištu (1997. i 1998. godina) budući da su "već donesenim zakonima ugovori kakav je ugovor koji je on zaključio sa vlasnikom proglašeni ništavim" a istom presudom je, između ostalog, ukazano i na proturječnost navoda i dokaza u pogledu činjenice je li spornu nekretnost tužitelj u cjelini izgradio svojim sredstvima, radom i materijalom, ili je dio saniran putem humanitarne organizacije (strana 8. Presude broj P-1293/01).

37. Ustavni sud je u okolnostima predmeta broj AP 4370/10, kroz analizu prava na imovinu apelanata, utvrdio da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo, i to odredbu članka 210. ZOO (stjecanje bez osnove) pogrešno ocjenjujući da je nevlasnik bio savjestan, umjesto odredbe čl. 227. i 228. ZOO (nepravo posloводство). S tim u svezi je konstatirano da, u situaciji kad netko svjesno počne ulagati sredstva u stambeni objekt za koji je znao ili morao znati da nije njegovo vlasništvo, onda se primjenjuju pravila koja vrijede za vršenje tuđih poslova bez naloga, a ne pravila o stjecanju bez osnove.

38. U svezi s tim, Ustavni sud smatra da se navedeni stav, obzirom na sadržaj relevantnih odredbi Zakona o prestanku primjene, može analogno primijeniti i na predmetni postupak, pri čemu je nužno odredbe tog zakona dovesti u svezu sa relevantnim odredbama ZOO i pravomoćnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01. Ustavni sud podsjeća da je pred redovitim sudovima bila zadaća da u svjetlu odredaba navedenih zakona, nakon što je pravomoćnom Presudom broj P-1293/01 utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni nekretnina koji je tužitelj zaključio sa apelantičinim ocem 24. srpnja 1992. godine na temelju imperativnih odredaba (Zakon o prestanku primjene), primjenom odredbe iz članka 104. ZOO odluče o posljedicama ništavosti ugovora o zamjeni i navedu jasne i nedvosmislene razloge zbog kojih je kao moment nastupanja tužiteljeve nesavjesnosti prihvaćen nadnevak donošenja Presude broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine a ne nadnevak stupanja na snagu Zakona o prestanku primjene, koji je primijenjen u Presudi Općinskog suda broj P-1293/01. Navedena presuda je, kako proizlazi iz osporenih odluka, bila pravna osnova za tužiteljevu tužbu i postupak u kom je za apelanticu stvorena obveza da tužitelju isplati novčani iznos, te je ključno pitanje njegove savjesnosti, odnosno nesavjesnosti bilo neophodno ocijeniti upravo sa aspekta te presude i relevantnih (imperativnih) odredaba Zakona o prestanku primjene, a ne samo i isključivo sa aspekta odredaba ZOO. Takva obveza je postojala i zbog okolnosti da su upravo isti sudovi (Općinski sud i Kantonalni sud) apsolutno iste činjenice, u kontekstu savjesnosti tužitelja, dijametralno suprotno ocijenili u svojim presudama a da nisu dali bilo kakvo obrazloženje zašto su odstupili od ranije zauzetog stava o tom pitanju. Ustavni sud u svezi s tim naglašava da su u takvim okolnostima standardi prava na pravično suđenje pred redovite sudove stavljali eksplicitnu obvezu očitovanja o navedenom, što je, kako to proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, u cijelosti izostalo.

39. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da je proizvoljan način na koji je Općinski sud u svojoj odluci primijenio odredbu članka 215. ZOO, a što su potvrdili

Kantonalni sud i Vrhovni sud u prizivnom i revizionom postupku, jer navedena odredba nije dovedena u kontekst sa relevantnim odredbama Zakona o prestanku primjene na temelju kojeg je utvrđeno da je ugovor o zamjeni nekretnina ništav pravni posao i pravomoćnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01 od 28. travnja 2005. godine u kojoj je djelomično (u pogledu opredijeljenog tužbenog zahtjeva) ocijenjena tužiteljeva savjesnost, odnosno nesavjesnost, što predstavlja kršenje apelantičinog ustavnog prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

40. Obzirom na navedeno, u svjetlu zaključka u pogledu povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije koja se odnosi na primjenu materijalnog prava, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebice razmatrati drugo pitanje pokrenuto ovom apelacijom u okviru istog članka, a koje se tiče bitnih povreda odredaba parničnog postupka. Također, Ustavni sud, obzirom na utvrđenu povredu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, smatra da nije potrebno razmatrati apelantičine navode o povredi prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije, jer su suštinski isti.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije zbog pogrešne primjene materijalnog prava, konkretno odredbe članka 215. ZOO koju je u konkretnom predmetu bilo neophodno dovesti u kontekst sa relevantnim odredbama Zakona o prestanku primjene i pravomoćnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01, te nakon toga jasno utvrditi nastanak nesavjesnosti tužitelja.

42. Na temelju članka 59. st. 1. i 2. i članka 62. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebice razmatrati apelantičin prijedlog za donošenje privremene mjere.

44. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број АП 1334/13, рјешавајући апелацију **Винке Бјелице**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став 2 тачка б), члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 22/14), у саставу:

Валерија Галић, председница
Миодраг Симовић, потпредседник
Сеада Палаврић, потпредседница
Мато Тадић, судија
Мирсад Ћеман, судија
Златко М. Кнежевић, судија

на сједници одржаној 10. априла 2014. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Винке Бјелице**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 65 0 П 203254 11 Рев од 13. децембра 2012. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, који је дужан по хитном поступку донијети нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Винка Бјелица (у даљњем тексту: апеланткиња) из Источног Сарајева, коју заступа Вања Бјелица, адвокат из Источног Сарајева, поднијела је 25. марта 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 П 203254 11 Рев од 13. децембра 2012. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 09 0 П 008925 08 Гж од 23. фебруара 2011. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 065-0-П-07-000 759 од 16. маја 2008. године.

2. Апеланткиња је поднеском од 1. новембра 2013. године затражила од Уставног суда доношење привремене мјере којом би се одгодило извршење правоснажне пресуде у извршном поступку покренутом пред Општинским судом под бројем 65 0 И 199287 11 И до окончања поступка о апелацији, или да се у конкретном предмету покренутом апелацијом одреди приоритетно поступање.

II. Поступак пред Уставним судом

3. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Врховног суда, Кантоналног суда, Општинског суда и Берзата Тађија (у даљњем тексту: тужилац) као учесника у поступку, затражено је 20. новембра 2013. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд и тужилац су доставили одговоре на апелацију 29. новембра 2013. године. Кантонални суд и Општински суд нису доставили одговор на апелацију.

5. Одговори Врховног суда и тужиоца достављени су апеланткињином пуномоћнику 13. децембра 2013. године.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на следећи начин:

Уводне напомене

7. Прије изношења чињеница у конкретном предмету, Уставни суд из достављене документације запажа да је поступку у којем су донесене оспорене пресуде претходио поступак покренут по тужби тужиоца против апеланткиње ради признања права својине на некретнинама. У том поступку је Општински суд у Сарајеву донио Пресуду број

П-1293/01 од 28. априла 2005. године, која је потврђена Пресудом Кантоналног суда у Сарајеву број 009 0 Гж 06 001 790 од 24. новембра 2006. године. Наведеном пресудом је у цијелости одбијен тужбени захтјев тужиоца којим је тражио да се утврди да је грађењем и својим средствима стекао право својине на некретнини (кући) уписаној у к.ч. број 1092/94 к.о. Хреша и да му апеланткиња призна право својине. У другом ставу изреке исте пресуде усвојен је апеланткињин противтужбени захтјев којим је утврђено да је ништав уговор о замјени породичне куће уписане у к.ч. број 1092/94 к.о. Хреша за станарско право, закључен 24. јула 1992. године у Хан-Пијеску између предника апеланткиње Душана Грујића (њеног оца и уговорне стране) и тужиоца (у даљњем тексту: спорни уговор о замјени), па је сходно томе тужилац обавезан да апеланткињи преда у посјед некретнине (кућу) уписану у к.ч. број 1092/94 к.о. Хреша. Ова пресуда је постала правоснажна 24. новембра 2006. године а у образложењу је наведено да је апеланткиња у току поступка по тужиочевој тужби за стицање права својине поставила противтужбени захтјев истакавши да је уговор о замјени који је њен отац закључио у јулу 1992. године са тужиоцем противан императивним законским одредбама, да је апеланткиња као наследица свог оца (уговорача из уговора о замјени) наставила поступак поврата имовине, да је исходила одлуку Комисије за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица о поврату некретнина које су припадале њеном оцу, а након оставинског поступка њој (Рјешењем Основног суда у Сокоцу број О-89/00 од 31. јула 2000. године), те да је тужилац у септембру 2002. године преузео кључеве свог стана у Хан-Пијеску. Општински суд је оцијенио да је тужиочев тужбени захтјев (за утврђење права својине) неоснован на основу одредбе из члана 27 Закона о својинскоправним односима којом је прописано да лице које изгради грађевински објект трајне намјене на земљишту на коме други има право својине (градитељ) стиче право својине и на земљишту на којем је изграђен објект, као и на земљишту које је неопходно за његову употребу ако није знало, нити је могло знати да гради на туђем земљишту, а власник је знао за изградњу и није се одмах успротивио. С тим у вези, Општински суд је истакао да је градитељу за стицање права својине на туђем земљишту потребно испуњење двају услова, и то савјесност градитеља и несавјесност власника, а у конкретном поступку нити један од наведених услова није био испуњен. Наиме, тужилац у поступку није доказао да је био савјестан градитељ, нити је доказао да је власник (предник апеланткиње) био несавјестан. Напротив, како је даље истакнуто, тужилац је током поступка више пута нагласио, а те чињенице произилазе и из исказа саслушаних свједока, да је градњу предузео 1997. и 1998. године, дакле, у вријеме када је донесеним законима - Закон о престанку примјене Закона о напуштеним становима (у даљњем тексту: Закон о престанку примјене) и Упутством Високог представника уговор о замјени који је закључио са предником апеланткиње већ био проглашен ништавим, а то даље значи да је према времену предузимања градње знао или је морао знати да земљиште није његово. Осим тога, Општински суд је истакао да тужилац у конкретном поступку није доказао да је грађевински објект на којем је затражио утврђење права својине изградио у цјелини својим средствима, радом и материјалом, јер су докази које је у том правцу понудио противрјечни и неувјерљиви, посебно у дијелу његове изјаве у којој је навео да су трећи спрат и кров урадили представници хуманитарне организације, а затим да су они

само радили, али од његовог материјала, па је указано на питање улоге и карактера хуманитарног дјеловања при чисто тржишним условима обављања одређених грађевинских радова. С друге стране, Општински суд је оцијенио да је противтужбени захтјев апеланткиње (за утврђење да је ништав уговор о замјени породичне куће за станарско право) основан у смислу одредбе чл. 2 и 2а. Закона о престанку примјене којим се сви уговори о замјени стана извршени у периоду од 1. априла 1992. до 7. фебруара 1998. године проглашавају ништавим, па је, у смислу цитираних одредаба, утврђено да је ништав уговор о замјени закључен између тужиоца и апеланткињиног оца 24. јула 1992. године, којим је тужилац мијењао стан у Хан-Пијеску за некретнину (кућу) у својини апеланткињиног оца уписану у к.о. Хреша.

Чињенично стање у предметној апелацији

8. Тужилац је по правоснажности Пресуде Општинског суда број П-1293/01 којом је усвојен противтужбени захтјев (на начин да је утврђено да је ништав спорни уговор о замјени, те је тужилац обавезан да апеланткињи преда у посјед кућу) пред истим судом у фебруару 2007. године покренуо парнични поступак против апеланткиње. У тужби је изложио претходно донесене пресуде којима је његов тужбени захтјев одбијен, а апеланткињин противтужбени захтјев усвојен, те будући да је утврђена ништавост уговора о замјени некретнина, истакао је свој облигационоправни захтјев у висини од 169.828,80 KM на основу извршених улагања у некретнину уписану у к.ч. број 1092/94 к.о. Хреша (у даљњем тексту: спорна некретнина). Апеланткиња је у одговору на тужбу оспорила и основ и висину постављеног тужбеног захтјева, те је истакла приговор недостатка пасивне легитимације.

9. Општински суд је Пресудом број 065-0-П-07-000759 од 16. маја 2008. године, која је потврђена пресудама Кантоналног суда и Врховног суда, обавезао апеланткињу да тужиоцу исплати износ од 114.750,50 KM са законском затезном каматом почев од 5. фебруара 2007. године до исплате уз накнаду трошкова поступка. Преко досуђеног износа, тужбени захтјев је одбијен. У образложењу пресуде је наведено да су у току доказног поступка спроведени докази увидом и читањем пресуда којима је одлучено о противтужбеном захтјеву апеланткиње, налаз и мишљење вјештака грађевинске струке Амуре Цирло, које је дато у поступку који се водио под бројем П-1293/01, рјешење о извршењу Општинског суда од 21. марта 2007. године, акт Општине Стари Град од 16. маја 2001. године, затим је извршено вјештачење вјештака грађевинске струке Омера Матарације и Дамира Феризовића и у својству парничне странке саслушана апеланткиња. Општински суд је на основу одредбе члана 77 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП) одбио апеланткињин приједлог да се у својству свједока саслуша Милан Каришик на околност улагања у спорну некретнину од француске хуманитарне организације "Equilibre" и стања спорне некретнине прије 1992. и после 1995. године, јер је апеланткиња, као разлог због којег спровођење овог доказа није предложила на припремном рочишту, навела да јој није била позната адреса наведеног свједока. Након анализе и оцјене доказа појединачно, међусобно и у њиховој укупности, Општински суд је утврдио да је спорна некретнина (уписана у к.ч. број 1092/94, у нарави кућа, двориште и шупа) укњижена на апеланткињу са дијелом 1/1, да је ништав уговор о замјени спорних некретнина за станарско право закључен 24. јула 1992. године у Хан-Пијеску између

тужиоца и апеланткињиног оца (што је утврђено на основу Пресуде Општинског суда број П-1293/01) и да је стога неоснован апеланткињин приговор недостатка пасивне легитимације. Даље је саслушањем апеланткиње у својству парничне странке неспорно утврђено да је спорна некретнина у току рата запаљена и да је новосаграђена некретнина истих габарита као и она која је постојала прије рата.

10. У погледу висине постављеног тужбеног захтјева, у поступку су спроведена два вјештачења вјештака грађевинске струке који су имали задатак да израчунају нужне трошкове које је тужилац имао у спорној некретнини и извршен увид у налаз и мишљење вјештака грађевинске струке из предмета број П-1293/01 од 23. августа 2002. године у ком је констатовано да је тужилац реконструкцијом и доградњом изградио нови стамбени објект са потребним прикључцима, према стандардима и прописима условног становања из којег произилази да је вриједност радова 115.277,90 KM. Увидом у акт Одсјека за инвестиције и санацију ратне штете Општине Стари Град Сарајево број 13-171-KC/01 од 16. маја 2001. године Општински суд је утврдио да је оцу апеланткиње (Душану Грујићу) одобрена донација за обнову једне етаже (собе, кухиње, тоалета и ходника) на спорној некретнини, али како се он није појављивао, непознато лице је отуђило дио уграђеног материјала, а тужилац је као нови власник сам санирао спорну некретнину (приземље, спрат и поткровље). Из наведених налаза и мишљења Општински суд је утврдио да су сва три вјештака сагласно изјавила да је тужилац у спорну некретнину уградио материјал средњег квалитета, те је с обзиром на ту чињеницу у цијелости прихваћен налаз и мишљење вјештака грађевинске струке Омера Матарације, који је спроведен у конкретној парници, као налаз који је сачињен стручно и објективно, по правилима струке. С тим у вези, у образложењу пресуде је наведено да није прихваћена апеланткињина тврдња према којој је хуманитарна организација извршила дјелимичну оправку спорне некретнине, јер је та тврдња у контрадикторности са актом Одсјека за инвестиције и санацију ратних штета Општине Стари Град од 16. маја 2001. године. С обзиром на ту чињеницу, Општински суд је закључио да је тужилац сам санирао цјелокупну спорну некретнину. У погледу примјене материјалног права, Општински суд је имао у виду одредбу из члана 215 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) којом је прописано да стицалац има право на накнаду нужних и корисних трошкова, али ако је био несавјестан, накнада за корисне трошкове му припада само до износа који представља повећање вриједности у тренутку враћања. У конкретном случају Општински суд је оцијенио да је тужилац био савјестан посједник до доношења првостепене пресуде у предмету број П-1293/01 од 28. априла 2005. године. Из налаза и мишљења вјештака грађевинске струке Амуре Цирло у предмету број П-1293/01 је утврђено да је тужилац санацију спорне некретнине завршио до 23. августа 2002. године, па из наведеног, по оцјени Општинског суда, произилази да је тужилац предузео мјере да конкретну спорну некретнину (туђу ствар) поправи и одржава.

11. У вези с тим, било је неопходно процијенити који трошкови тужиоцу припадају (нужни, корисни или луксузни), и то у контексту момента наступања његове несавјесности. С тим у вези, Општински суд је навео да је апеланткиња дужна тужиоцу накнадити нужне трошкове који се одређују према објективном критеријуму а ради се о оним трошковима које би имао и власник за одржавање

ствари, dakle, ove troškove naknađuje vlasnik kako savjesnom, tako i nesavjesnom posjedniku. С друге стране, корисни трошкови нису неопходни за одржавање ствари али повећавају њену вриједност и власник, у конкретном случају апеланткиња, не мора их платити несавјесном држаоцу (тужиоцу) ако их може скинути и ако тиме не оштећује ствар, што вриједи и за луксузне трошкове. Одлуку којом је у односу на висину постављеног тужбеног захтјева дјелимично усвојен тужбени захтјев тужиоца Општински суд је донио на основу налаза и мишљења вјештака грађевинске струке који је извршио обрачун нужних и корисних трошкова улагањем у спорну некретнину грађевинског материјала у вриједности од 114.750,50 KM.

12. Кантонални суд је Пресудом број 09 0 П 008925 08 Гж од 23. фебруара 2011. године апеланткињину жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио. У образложењу пресуде је наведено да је жалбом указано на битне повреде поступка, погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права. С тим у вези, Кантонални суд је оцијенио да жалба није основана, јер је првостепени суд пресуду засновао на чињеничним утврђењима из којих произилази да је тужилац био савјесни посједник све до доношења пресуде у предмету истог суда број П-1293/01 од 28. априла 2005. године. У конкретном поступку је било битно утврдити које је трошкове тужилац имао и када су они учињени а онда те трошкове подијелити на нужне, корисне и луксузне, како прописује одредба члана 215 ЗОО. Из побијане пресуде првостепеног суда произилази, како је даље наведено, да су у конкретном поступку спроведена два вјештачења вјештака грађевинске струке, а осим тога, оцијењени су налаз и мишљење вјештака грађевинске струке који је дат у предмету број П-1293/01. Затим је утврђено, у чему су вјештачи били сагласни, да је реална висина трошкова учињених на оспособљавању спорне некретнине била 114.750,50 KM. С тим у вези је и правилна оцјена првостепеног суда да је тужилац био савјестан посједник спорних некретнина у вријеме кад је предузимао и извршио радове на тим некретностима, будући да је у посјед некретнина ушао на основу уговора о замјени за који је у судском поступку утврђено да је ништав, а у вријеме предузимања радова су странке уговор о замјени поштивале и понашале се као да је важећи. Стога је првостепени суд, по мишљењу Кантоналног суда, тужиоцу правилно досудио нужне трошкове који се односе на оне трошкове које би и сам власник имао за одржавање ствари и корисне трошкове који се односе на повећање вриједности ствари (како су вјештачи утврдили). С тим у вези је наглашено да је тужилац имао могућност враћања ствари које је имао у погледу корисних трошкова, али би тиме (приликом скидања) оштетио апеланткињин објект, па је правилном примјеном одредбе члана 215 ЗОО тужбеном захтјеву тужиоца дјелимично удовољено.

13. Врховни суд је Пресудом број 65 0 П 203254 11 Рев од 13. децембра 2012. године апеланткињину ревизију против другостепене пресуде одбио. Имајући у виду одредбу члана 241 ЗПП, Врховни суд је оцијенио да је неоснован апеланткињин приговор којим указује на повреду одредбе члана 8 ЗПП који се односи на слободну оцјену доказа који се примјењује у првостепеном поступку, а у другостепеном само у дијелу којим се на повреду овог принципа указује у жалби. Другостепена пресуда је донесена у вијећу, на основу утврђеног чињеничног стања и изведених доказа из првостепеног поступка, dakle, прихватањем оцјене доказа из првостепеног поступка, па је

закључено да је другостепени суд донио одлуку као у изреци правилном примјеном одредбе члана 226 ЗПП. С тим у вези, Врховни суд је нагласио да је на правилно утврђено чињенично стање правилно примјењена одредба члана 215 ЗОО и тужиоцевом захтјеву удовољено у висини нужних и корисних трошкова уложених у апеланткињину спорну некретнину у износу од 114.750,50 KM. Врховни суд је указао да је, и по оцјени тог суда, тужилац био савјесни стипцалац и да је све радове предузео у вријеме када је уговор о замјени био на правној снази, због чега му припада право на накнаду увећане вриједности некретнине у тренутку њеног враћања апеланткињи као власници. Разлоге првостепеног и другостепеног суда у том дијелу прихватио је као своје Врховни суд из ког разлога их у пресуди није понављао. Приговори ревизије којима је апеланткиња указала на примјену одредбе чл. 210 и 214 ЗОО (стицање без основа и обим враћања стеченог без основа), по оцјени Врховног суда, нису основани јер је у поступку утврђено да је тужилац био савјестан корисник некретнина и да је извео радове на спорној некретнини док је уговор о замјени био на снази, па му припада право на накнаду нужних и корисних трошкова из члана 215 ЗОО. Ревизијски приговори који се тичу погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања Врховни суд није посебно образлагао, јер се ревизија из тих разлога, према одредби члана 240 став 2 ЗПП, не може изјавити. Остали ревизијски приговори који, по оцјени Врховног суда, нису од одлучног значаја нису посебно оцијењени, а тичу се образложења другостепене пресуде за коју је оцијењено да је правилна и законита.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апеланткиња указује да јој је у поступку из ког су произашле побијане пресуде повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Кршења наведених права апеланткиња образлаже произвољном примјеном процесног и материјалног права од Врховног суда. Наиме, у ревизији апеланткиња је истакла да је другостепени суд починио битну повреду поступка из члана 231 ЗПП јер приликом рјешавања није оцијенио њене наводе у вези с повредама поступка, и то члана 77 у вези са чланом 102 став 2 ЗПП који је као жалбени разлог дефинисан у одредби члана 208 став 1 тачка 1 у вези са чланом 209 ЗПП. Овај жалбени разлог је навела јер је првостепени суд током поступка, конкретно на главној расправи, одбио њен приједлог за саслушање свједока уз образложење да је тај доказ могла предложити на припремном рочишту, а евентуално накнадно доставити адресу свједока. У жалби и ревизији је навела да је првостепени суд занемарио одредбу члана 102 став 2 ЗПП, као и чињеницу да доказ саслушањем свједока није могао бити предложен на припремном рочишту, јер није знала ни "да ли је свједок жив, а камоли његову адресу". У жалби је, сходно одредби из члана 207 ЗПП, предложила саслушање свједока Милана Каришика и изнијела је нове чињенице у вези с конкретним предметом. Међутим, другостепени суд није донио никакву одлуку у погледу изношења нових чињеница и нових доказа у жалби, чиме је повриједио одредбу из члана 221 ЗПП. Стога, како је апеланткиња даље указала, другостепена и трећестепена пресуда не садрже образложења жалбених и ревизијских навода, чиме

је прекршено њено право на правично суђење а с тим у вези право на образложену одлуку. Истакла је да је другостепени суд пропустио дати образложење и навести разлоге због којих сматра да су њени наводи којима је указала на повреду члана 77 у вези са чланом 102 ЗПП неосновани, а трећестепени суд је такав став прихватио сматрајући да је закључак о ирелевантности тих навода исправан. С обзиром на то да је из образложења другостепене пресуде остало нејасно да ли је њен жалбени навод неоснован или пак ирелевантан, прекршено јој је и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције. Поред чињенице да јој је без образложења одбијен захтјев за спровођење доказа саслушањем свједока, апеланткиња је указала и на очигледно произвољну примјену материјалног права, и то чл. 104, 210, 214 и 215 ЗОО. Сматра да је Врховни суд у образложењу пресуде заузео потпуно погрешан став да је "тужилац радове на адаптацији предметног стамбеног објекта изводио док је уговор о замјени некретнина од 24. јула 1992. године био на правној снази", дајући правну снагу ништавом правном послу све до доношења пресуде којом је тај правни посао проглашен ништавим, занемарујући при томе одредбе Закона о престанку примјене којим су такви правни послови (конкретно спорни уговор о замјени некретнина) закључени од 1. априла 1992. године до 7. фебруара 1998. године ништави. При томе је у потпуности занемарена одредба члана 210 ЗОО. Апеланткиња је, поред тога, истакла да је тужилац у поступку који се претходно водио (у којем је захтијевао утврђење права својине) истицао да је радове на санацији објекта предузимао 1997. и 1998. године, дакле, у периоду када је наведени Закон о престанку примјене већ био на правној снази, те да је стога морао знати да улагања врши у некретнину која није његова својина. Ове чињенице су, како је даље наведено, утврђене у правоснажној Пресуди Општинског суда број П-1293/01 од 28. априла 2005. године којом је његов захтјев одбијен, при чему су оцијењене тужиочеве несавјесност и противрјечност у погледу питања ко је извршио адаптацију и санацију предметне некретнине. Осим тога, првостепени суд је оспореном пресудом висину тужбеног захтјева утврдио искључиво на основу налаза и мишљења вјештака којим јесте утврђена вриједност радова, али не и чињеница које је те радове извршио.

б) Одговор на апелацију

15. Врховни суд је у одговору на апелацију истакао да је апелација неоснована, оспорена пресуда донесена у складу са Законом и Уставом у поступку у којем нису учињене повреде на које се апелацијом указује, па је предложено да се апелација одбије.

16. Тужилац је у одговору сачињеном посредством пуномоћника Никице Гржића, адвоката из Сарајева, предложио да се апелација одбаци као *prima facie* неоснована, јер у суштини из чињеница наведених у апелацији произилази да се одлуке редовних судова побијају због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, а задатак Уставног суда није да улази у оцјену тих чињеница. Поред тога, редовни судови су потпуно и правилно утврдили чињенично стање и донијели на закону засноване одлуке о чему су дали ваљане разлоге. У погледу захтјева за издавање привремене мјере тужилац је навео да је неоснован, јер је закључком Општинског суда број 65 0 И 199287 11 И од 7. новембра 2013. године некретнина која је била предмет извршења, дакле спорна некретнина, продата њему као најбољем понуђачу на јавној дражби за износ од 56.100,00 КМ, чиме је само дјеломично намирен

од износа који му је досуђен правоснажном пресудом која се у овом поступку оспорава.

V. Релевантни прописи

17. Закон о парничном поступку Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ" број 53/03, 73/05 и 19/06) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2.

(1) У парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку.

(2) Суд у поступку примјењује материјално право по властитој оцјени и није везан за наводе странака у погледу материјалног права.

Члан 8.

Које ће чињенице узети као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа. Суд ће савјесно и брижљиво оцијенити сваки доказ засебно и све доказе заједно.

Члан 71.

(1) У одговору на тужбу, тужени ће истаћи могуће процесне приговоре и изјаснити се да ли признаје или оспорава постављени тужбени захтјев, те навести и друге податке које, у складу са одредбама члана 334. овог закона, мора имати сваки поднесак.

(2) Ако тужени оспорава тужбени захтјев, одговор на тужбу мора садржати и разлоге из којих се тужбени захтјев оспорава, чињенице на којима тужени заснива своје наводе, доказе којима се утврђују ове чињенице, те правни основ за наводе туженог.

Члан 77.

У позиву за припремно рочиште суд ће обавијестити странке о посљедицама изостанка са припремног рочишта, као и о томе да су дужне најдоцније на припремном рочишту да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да предложе све доказе које желе извести у току поступка, те да на припремно рочиште донесу све исправе и предмете које желе употријебити као доказ.

Члан 81.

(1) Суд ће према резултатима расправљања на припремном рочишту одлучити о чему ће се расправљати и који докази ће се извести на главној расправи.

(2) Приједлоге које не сматра битним за доношење одлуке суд ће одбити и у рјешењу назначити разлог одбијања.

(3) Против рјешења из става 2. овог члана није дозвољена посебна жалба.

(4) Суд није у даљем току парнице везан за своја ранија рјешења из овог члана.

Члан 102.

(1) Свака странка треба у својим излагањима да изнесе све чињенице потребне за образложење својих приједлога, да понуди доказе потребне за утврђивање својих навода као и да се изјасни о наводима и понуђеним доказима противне странке.

(2) Странке могу у току главне расправе износити нове чињенице и предлагати нове доказе, само ако учине вјероватним да их без своје кривице нису биле у могућности изнијети, односно предложити на припремном рочишту.

Члан 207.

(1) У жалби се не могу износити нове чињенице и предлагати нови докази, осим ако жалилац пружи доказе да их без своје кривице није могао изнијети односно предложити до закључења главне расправе.

(2) Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан навести доказе којима би се те чињенице утврдиле, а предлагајући нове доказе, дужан је навести чињенице које тим доказима треба утврдити.

(3) Приговор застарје и приговор ради пребивања који нису изнијети пред првостепеним судом не могу се износити у жалби.

(4) Ако су услед изношења нових чињеница и предлагања нових доказа проузроковани трошкови у поступку поводом жалбе, ове трошкове ће независно од исхода спора сносити она странка која је изнијела нове чињенице, односно предложила нове доказе.

Члан 208.

(1) Пресуда се може побијати:

1) због повреде одредаба парничног поступка;

2) због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања;

3) због погрешне примјене материјалног права.

(2) Пресуда на основу признања и пресуда на основу одрицања могу се побијати због повреде одредаба парничног поступка или због тога што је изјава о признању, односно о одрицању дата у заблуди или под утицајем принуде или преваре.

Члан 209.

Повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Члан 210.

(1) Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање постоји кад је суд неку одлучну чињеницу погрешно утврдио, односно кад је није утврдио.

(2) Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и кад на то указују нове чињенице или нови докази.

Члан 211.

Погрешна примјена материјалног права постоји кад суд није примијенио одредбу материјалног права коју је требало да примјени или кад такву одредбу није правилно примјенио.

Члан 221.

Другостепени суд испитује првостепену пресуду у оном дијелу у коме се побија жалбом, у границама разлога наведених у жалби, пазећи по службеној дужности на примјену материјалног права и повреде одредаба парничног поступка које се односе на страначку способност и заступање.

Члан 226.

Другостепени суд ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду кад нађе да не постоје разлози због којих се пресуда побија, а ни разлози на које пазе по службеној дужности.

Члан 240.

(1) Ревизија се може изјавити:

1. Због повреде одредаба парничног поступка из члана 209. овог закона која је учињена у поступку пред другостепеним судом;

2. Због погрешне примјене материјалног права;

3. Због прекорачења тужбеног захтјева, ако је та повреда учињена пред другостепеним судом

(2) Ревизија се не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Члан 241.

Ревизијски суд испитује побијану пресуду само у оном дијелу у коме се она побија ревизијом, у границама разлога

наведених у ревизији, пазећи по службеној дужности на примјену материјалног права и повреде одредаба парничног поступка које се односе на страначку способност и заступање.

18. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, те "Службене новине ФБиХ" број 29/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 104.

(1) У случају ништавости уговора свака уговорна страна је дужна да врати другој све оно што је примила по основу таквог уговора, а ако то није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има се дати одговарајућа накнада у новцу, према цијенама у вријеме доношења судске одлуке, уколико закон што друго не одређује.

(2) Али, ако је уговор ништав због тога што је по својој садржини или циљу противан уставом утврђеним начелима друштвеног уређења, принудним прописима или моралу друштва, суд може одбити, у цјелини или дјелимично, захтјев несавјесне стране за враћање оног што је другој дала, а може и одлучити да друга страна оно што је примила по основу забрањеног уговора преда општини на чијој територији она има сједиште, односно пребивалиште, или боравиште.

(3) Приликом одлучивања суд ће водити рачуна о савјесности једне, односно обију страна, о значају угроженог добра или интереса, као и моралним схватањима.

Члан 210.

Кад је неки дио имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће, да накнади вриједност постигнутих користи.

Обавеза враћања, односно накнаде вриједности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Члан 214.

Кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавјестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтјева.

Члан 215.

Стицалац има право на накнаду нужних и корисних трошкова, али ако је био несавјестан, накнада за корисне трошкове му припада само до износа који представља увећање вриједности у тренутку враћања.

19. **Закон о престанку примјене Закона о напуштеним становима** ("Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, 24/03, и 29/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2. став 3.

Свако станарко право или уговор о кориштењу или продужење привременог кориштења тог стана у складу с овим законом закључен у периоду између 1. априла 1992. године и 7. фебруара 1998. године престаје да важи. У смислу овог закона особа која живи у стану на темељу станарског права које престаје према овом члану ће се сматрати привременим корисником.

Члан 2а.

Одредбе овог закона се такође примјењују на уговоре о замјени стана, гдје је замјена стана извршена у периоду од 1. априла 1992. до 7. фебруара 1998. године у складу са Законом о преузимању Закона о стамбеним односима

("Службене новине Федерације БиХ", бр. 11/98, 38/98, 12/99 и 19/99, у даљем тексту: ЗОСО).

У случају када су странке које су закључиле уговор о замјени поднијеле захтјев за поврат стана прије истека рока из члана 5., надлежни орган рјешава о захтјеву у складу са овим законом. У случају када се странке изјасне да остају при замјени, надлежни орган у свакој општини ће уговор о замјени сматрати важећим и извршиће обнову уговора о кориштењу у складу са чланом 18ц, став 2. тачка 4. овог закона.

У случају када странке које су закључиле уговор о замјени нису поднијеле захтјев за поврат стана прије истека рока из члана 5., надлежни орган у свакој општини ће извршити обнову уговора о кориштењу у складу са чланом 18ц, став 2. тачка 4. овог закона.

У случају када је само једна странка која је закључила уговор о замјени поднијела захтјев за поврат прије истека рока из члана 5., надлежни орган ће о захтјеву писменим путем обавијестити надлежни орган општине на чијој територији се налази замијењени стан за који захтјев није поднесен. По пријему обавијести и овај надлежни орган ће сматрати да је захтјев за поврат стана који је у његовој надлежности поднесен прије истека рока из члана 5., и о захтјеву ће одлучити у складу са законом.

У случају спора о ваљаности уговора о замјени, надлежни орган ће у складу са одредбама Закона о управном поступку ("Службене новине Федерације БиХ, бр. 2/98 и 43/99) којима се рјешавају претходна питања, поступак прекинути и упутити странке да покрену поступак пред надлежним судом. Изузетно од одредби Закона о парничном поступку ("Службене новине Федерације БиХ", број 42/98), терет доказивања је на странки која тврди да је по основу уговора о замјени право на стан стекла на добровољан начин и у складу са законом. У случају гдје се један од замијењених станова налази на територији неке од држава насталих од бивше СФРЈ, терет доказивања је на странки која тврди да замјена није извршена на добровољан начин и у складу са законом, у циљу успостављања правног статуса прије извршене замјене."

20. Закон о својинскоправним односима ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" бр. 6/98 и 29/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 25.

Особа која од свог материјала својим радом изради нову ствар стјече на њу право власништва.

Право власништва на нову ствар припада власнику од чијег ју је материјала, на основу посла, израдила друга особа.

Ако је неко од туђег материјала својим радом израдио нову ствар, она му и припада ако је савјестан и ако је вриједност рада већа од вриједности материјала.

У случају из става 3. овог члана, ако су вриједност рада и вриједност материјала једнаке, настаје сусвојина.

Члан 27.

Особа која изгради грађевински објекат трајне намјене на земљишту на којем други има право власништва (градитељ) стјече право власништва и на земљиште на којем је изграђен грађевински објекат, као и на земљиште које је неопходно за његову употребу, ако није знала нити је могла знати да гради на туђем земљишту, а власник земљишта је знао за изградњу и није се одмах успротивио.

У случају из става 1. овог члана, власник земљишта има право, у року од три године од дана сазнања за

завршену изградњу, а најкасније до десет година од завршене изградње, захтијевати да му градитељ накнади прометну вриједност земљишта у вријеме доношења судске одлуке.

Члан 28.

Ако је градитељ знао да гради на туђем земљишту или ако то није знао, а власник се одмах успротивио градњи, власник земљишта може захтијевати да му припадне право власништва на грађевински објекат или да градитељ поруши грађевински објекат и врати земљиште у првобитно стање или да му градитељ исплати прометну вриједност земљишта.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, суд може одлучити да се изграђени грађевински објекат не поруши, ако његово рушење, с обзиром на околности случаја (вриједност објекта, понашање власника земљишта и градитеља у току изградње и сл.) не би било оправдано.

У случају из става 1. овог члана, власник земљишта има право и на накнаду штете.

Ако власник земљишта захтијева да му припадне право власништва на грађевински објекат, дужан је градитељу накнадити вриједност објекта у висини просјечне грађевинске цијене објекта у мјесту гдје се налази, у вријеме доношења судске одлуке.

Право избора из става 1. овог члана, власник земљишта може остварити у року од три године од дана завршетка изградње грађевинског објекта, а по протеклу тог рока може захтијевати исплату прометне вриједности земљишта.

Члан 29.

Ако је градитељ савјестан, а власник земљишта није знао за изградњу, у случају када грађевински објекат вриједи знатно више од земљишта, грађевински објекат заједно са земљиштем припада градитељу, а он за земљиште дугује власнику накнаду по прометној цијени земљишта.

Ако је вриједност земљишта знатно већа, суд ће на захтјев власника земљишта грађевински објекат досудити њему и обавезати га да градитељу накнади грађевинску вриједност објекта у висини просјечне грађевинске цијене у мјесту гдје се објекат налази. Овај захтјев власник има право поднијети у року од три године од дана завршетка изградње грађевинског објекта.

У случају када су вриједност грађевинског земљишта и вриједност објекта приближно једнаке, суд ће грађевински објекат, односно грађевински објекат и земљиште, досудити власнику земљишта, односно градитељу, водећи рачуна о њиховим потребама и свим околностима случаја.

Власнику земљишта, односно градитељу припада накнада за земљиште, односно грађевински објекат по прометној цијени земљишта, односно објекта.

Члан 30.

У случају кад су градитељ и власник земљишта несавјесни, сходно ће се примјенити правила из одредбе члана 28. овог закона.

VI. Допустивост

21. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

22. У складу са чланом 18 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може разматрати апелацију само ако су

против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

23. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број 65 0 П 203254 11 Рев од 13. децембра 2012. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 26. јануара 2013. године, а апелација је поднесена 25. марта 2013. године, дакле у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. 3 и 4 Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због којег апелација није допуштена, нити је апелација очигледно (*prima facie*) неоснована.

24. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. 1, 3 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

25. Апеланткиња у апелацији указује на кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, као и права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције.

Право на правично суђење

26. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

27. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. [...]

28. Уставни суд, прије свега, указује да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), коју подржава и Уставни суд, спорови између приватних лица који се тичу имовинских права увијек спадају у грађанска права, те се стога на њих примјењују и стандарди које прописује члан 6 став 1 Европске конвенције (види пресуду Европског суда *Pretto против Италије* од 8. децембра 1983. године).

29. Апеланткиња сматра да су редовни судови при доношењу својих одлука погрешно примијенили материјално право обавезавши је да тужиоцу исплати новчани износ на име накнаде штете за нужне и корисне трошкове која је, по њеном мишљењу, произашла из правно ништавог посла, конкретно на основу уговора о замјени некретнина за којег је у судском поступку утврђено да је ништав, иако је тај правни посао ништав и по самом закону (Закон о престанку примјене). С тим у вези је указала и на процесне недостатке учињене током поступка (битне повреде поступка), прије свега одбијањем њеног приједлога да се на околност улагања у спорну некретнину од хуманитарне организације саслуша свједок Милан Каришик и у суштини недостатак образложења све три одлуке које су у конкретном поступку донесене.

30. У вези с наведеним, Уставни суд запажа да апеланткиња конкретном апелацијом суштински проблематизује два питања: питање које се односи на битне повреде одредаба поступка из ког су произашле оспорене пресуде, дакле процесне недостатке, и питање примјене материјалног права у ситуацији када је правни основ њене обавезе ништав правни посао а с тим у вези погрешне оцјене доказа, конкретно Пресуде Општинског суда број П-1293/01.

31. У вези с тим, Уставни суд указује на праксу Европског суда и Уставног суда према којој је задатак редовних судова, а првенствено првостепеног суда, да оцијене изведене доказе и њихову релевантност у конкретном предмету. Уставни суд, стога, неће процјењивати квалитет закључака редовних судова у погледу процјене доказа, уколико се ова процјена не доима очигледно произвољном (види, Уставни суд, Одлука број *АП 612/04* од 30. новембра 2004. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 19/05).

32. Уставни суд, даље, у вези са апелационим наводима о недостатку образложења и примјени материјалног права, прије свега, указује да, према пракси Европског суда и Уставног суда, задатак ових судова није преиспитивање закључака редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види, Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допуштивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је уопштено задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види, Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли је евентуално дошло до повреде или занемаривања уставних права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминацијска.

33. Уставни суд се, дакле, према наведеноме ставу, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница, тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види, Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити ка једном правичном поступку (види Одлуку Уставног суда број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Стога ће Уставни суд у конкретном случају, с обзиром на питања која апеланткиња проблематизира, испитати да ли је побијана одлука утемељена на произвољној примјени позитивноправних прописа.

34. Уставни суд запажа да је у конкретном парничном поступку који је тужилац покренуо против апеланткиње Општински суд неспорно утврдио да је уговор о замјени некретнина који је тужилац закључио са апеланткињиним оцем 24. јула 1992. године, на темељу Пресуде Општинског суда у Сарајеву број П-1293/01 од 28. априла 2005. године, ништав правни посао. С тим у вези, првостепени суд је у образложењу пресуде, указавши на неоснованост приговора пасивне легитимације апеланткиње, прихватио правни основ тужбеног захтјева а у вези с висином

тужбеног захтјева (онако како га је тужилац определио) извршио анализу и оцјену доказа појединачно и довођењем у међусобну везу, те извео закључак да је апеланткиња на темељу одредбе члана 215 ЗОО дужна тужиоцу на име накнаде нужних и корисних трошкова које је имао улагањем у спорну некретнину исплатити износ од 114.750,50 КМ. Висина тужбеног захтјева је, како произилази из првостепене пресуде, оцијењена са аспекта нужних, корисних и луксузних трошкова, те су у том правцу спроведени докази вјештачењем вјештака грађевинске струке, укључујући налаз и мишљење који су претходно спроведени у предмету истог суда број П-1293/01. Будући да су сви вјештаци (укупно три) били сагласни у мишљењу да је тужилац у спорну некретнину уградио грађевински материјал средњег квалитета, прихваћен је у цијелости налаз и мишљење једног од вјештака који је спроведен у конкретном поступку и тужбени захтјев тужиоца дјелимично усвојен (у дијелу нужних и корисних трошкова) на темељу одредбе члана 215 ЗОО. Наведеном одредбом је прописано да савјесни стичалац има право на накнаду нужних и корисних трошкова, а ако је био несавјестан, накнада за корисне трошкове ће му припасти само до износа који представља повећање вриједности у тренутку враћања. У вези с кључним питањем које се тиче савјесности посједа, Уставни суд запажа да је првостепени суд у образложењу своје пресуде оцијенио да је тужилац био савјесни посједник до доношења пресуде у предмету број П-1293/01, дакле до 28. априла 2005. године, а да је радове на санацији и адаптацији објекта предузео до августа 2002. године (сачињавања првог налаза и мишљења вјештака грађевинске струке) и да је од тог тренутка постао несавјестан посједник.

35. Уставни суд подсјећа да је у својој пракси, рјешавајући слично чињенично и правно питање, донио одлуку у предмету број АП 4370/10 од 20. децембра 2012. године (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП 4370/10, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 9/13, доступна на www.ustavnisud.ba), којом је утврђена повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана I Протокола број I уз Европску конвенцију. У тој одлуци апеланти су проблематизовали питање примјене материјалног права, и то института неоснованог обogaђења умјесто института неправог пословодства без налога. У конкретном случају апеланткиња, такође, указује на погрешну примјену материјалног права, и то одредбе члана 215 ЗОО, указујући да су судови у конкретном случају требали примијенити одредбу чл. 210 и 214 ЗОО (стицање без основа и обим враћања) и индиректно на примјену одредаба Закона о престанку примјене. Наведени предмети су слични и због тога што је као правни основ захтјева за накнаду и у једном и у другом случају био уговор о замјени некретнина за које је у судском поступку утврђено да су ништави с тим што је у предмету број АП 4370/10 ништавост утврђена због немогућности испуњења обавезе према одредби члана 47 ЗОО, јер једна од уговорних страна није била власник, а у конкретном (апеланткињиним) случају је утврђено да је уговор ништав на основу императивних одредби из чл. 2 и 2а. Закона о престанку примјене (уговори о замјени закључени у периоду од 1. априла 1992. године до 7. фебруара 1998. године проглашавају се ништавим). Ова чињеница је утврђена правоснажном Пресудом број П-1293/01 од 28. априла 2005. године, до када је, по мишљењу првостепеног суда, тужилац био савјесни посједник, па му

до тада, према ставу тог суда, и припадају права која је као корисник (стичалац) туђе ствари имао.

36. С тим у вези, Уставни суд је у цитираној одлуци нагласио да је у околностима тог случаја задатак редовних судова (након утврђења ништавости) био да одлуче о последицама ништавости уговора према одредби члана 104 ЗОО, и то са аспекта савјесности, односно несавјесности уговорних страна, које су биле потпуно занемарене. У околностима конкретног предмета (апеланткиње), Уставни суд запажа да се у Пресуди број П-1293/01 од 28. априла 2005. година (која је тужиоцу послужила као правни основ за покретање конкретног поступка за накнаду) Општински суд при одлучивању о тужиоцевом захтјеву за утврђење права својине на основу грађења на туђем земљишту бавио питањем савјесности/несавјесности тужиоца као градитеља и савјесности/несавјесности власника (апеланткињиног оца) у вријеме предузимања радова на спорној некретнини, при чему је заузео став да тужилац у том поступку није доказао своју савјесност, нити власнику несавјесност, што је основни услов за стицање права својине на основу Закона о својинскоправним односима. Осим тога, Уставни суд запажа да је у тој пресуди јасно наведено да је тужилац према времену предузимања градње знао, или је морао знати, да гради на туђем земљишту (1997. и 1998. година) будући да су "већ донесеним законима уговори какав је уговор који је он закључио са власником проглашени ништавим" а истом пресудом је, између осталог, указано и на противрјечност навода и доказа у погледу чињенице да ли је спорну некретнину тужилац у цијелини изградио својим средствима, радом и материјалом, или је дио саниран путем хуманитарне организације (страна 8 Пресуде број П-1293/01).

37. Уставни суд је у околностима предмета број АП 4370/10, кроз анализу права на имовину апеланата, утврдио да су редовни судови произвољно примијенили материјално право, и то одредбу члана 210 ЗОО (стицање без основа) погрешно оцјењујући да је невластник био савјестан, умјесто одредбе чл. 227 и 228 ЗОО (неправо пословодство). С тим у вези је констатовано да, у ситуацији кад неко свјесно почне улагати средства у стамбени објектат за који је знао или морао знати да није његово својина, онда се примјењују правила која вриједе за вршење туђих послова без налога, а не правила о стицању без основа.

38. У вези с тим, Уставни суд сматра да се наведени став, с обзиром на садржај релевантних одредби Закона о престанку примјене, може аналогно примијенити и на предметни поступак, при чему је нужно одредбе тог закона довести у везу са релевантним одредбама ЗОО и правоснажном Пресудом Општинског суда број П-1293/01. Уставни суд подсјећа да је пред редовним судовима била задаћа да у свјетлу одредаба наведених закона, након што је правоснажном Пресудом број П-1293/01 утврђено да је ништав уговор о замјени некретнина који је тужилац закључио са апеланткињиним оцем 24. јула 1992. године на темељу императивних одредаба (Закон о престанку примјене), примјеном одредбе из члана 104 ЗОО одлуче о последицама ништавости уговора о замјени и наведу јасне и недвосмислене разлоге због којих је као моменат наступања тужиоцеве несавјесности прихваћен датум доношења Пресуде број П-1293/01 од 28. априла 2005. године а не датум ступања на снагу Закона о престанку примјене, који је примијењен у Пресуди Општинског суда број П-1293/01. Наведена пресуда је, како произилази из оспорених одлука, била правни основ за тужиоцеву тужбу и поступак у ком је за апеланткињу створена обавеза да тужиоцу исплати новчани износ, те је кључно питање

његове савјесности, односно несавјесности било неопходно оцијенити управо с аспекта те пресуде и релевантних (императивних) одредаба Закона о престанку примјене, а не само и искључиво са аспекта одредаба ЗОО. Таква обавеза је постојала и због околности да су управо исти судови (Општински суд и Кантонални суд) апсолутно исте чињенице, у контексту савјесности тужиоца, дијаметрално супротно оцијенили у својим пресудама а да нису дали било какво образложење зашто су одступили од раније заузетог става о том питању. Уставни суд у вези с тим наглашава да су у таквим околностима стандарди права на правично суђење пред редовне судове стављали експлицитну обавезу очитовања о наведеном, што је, како то произилази из образложења оспорених одлука, у цијелости изостало.

39. Имајући у виду све наведено, Уставни суд сматра да је произвољан начин на који је Општински суд у својој одлуци примјенио одредбу члана 215 ЗОО, а што су потврдили Кантонални суд и Врховни суд у жалбеном и ревизионом поступку, јер наведена одредба није доведена у контекст са релевантним одредбама Закона о престанку примјене на основу којег је утврђено да је уговор о замјени некретнина ништав правни посао и правоснажном Пресудом Општинског суда број П-1293/01 од 28. априла 2005. године у којој је дјелимично (у погледу одређеног тужбеног захтјева) оцијењена тужиочева савјесност, односно несавјесност, што представља кршење апеланткињиног уставног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

40. С обзиром на наведено, у свјетлу закључка у погледу повреде члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције која се односи на примјену материјалног права, Уставни суд сматра да није неопходно посебно разматрати друго питање покренуто овом апелацијом у оквиру истог члана, а које се тиче битних повреда одредаба парничног поступка. Такође, Уставни суд, с обзиром на утврђену повреду члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, сматра да није потребно разматрати апеланткињине наводе о повреди права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције, јер су суштински исти.

VIII. Закључак

41. Уставни суд закључује да постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције због погрешне примјене материјалног права, конкретно одредбе члана 215 ЗОО коју је у конкретном предмету било неопходно довести у контекст са релевантним одредбама Закона о престанку примјене и правоснажном Пресудом Општинског суда број П-1293/01, те након тога јасно утврдити настанак несавјесности тужиоца.

42. На основу члана 59 ст. 1 и 2 и члана 62 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

43. С обзиром на одлуку Уставног суда у овом предмету, није неопходно посебно разматрати апеланткињин приједлог за доношење привремене мјере.

44. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вјећу, у предмету број **AP 1334/13**, рјешавајући апелацију **Vinke Bjelice**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став 2. таčka б), члана 59. ст. 1. и 2. и члана 62. став 1. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 22/14), у саставу:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Mirsad Čeman, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija

на сједници одржаној 10. априла 2014. године donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Vinke Bjelice**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 65 0 P 203254 11 Rev од 13. децембра 2012. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, који је дужан по hitnom поступку donijeti novu одлуку, у складу са чланом II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у складу са чланом 72. став 5. Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавјести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vinka Bjelica (у даљњем тексту: апелант) из Истоћног Сарајева, коју заступа Ванја Bjelica, адвокат из Истоћног Сарајева, поднијела је 25. марта 2013. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 65 0 P 203254 11 Rev од 13. децембра 2012. године, Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 09 0 P 008925 08 Gž од 23. фебруара 2011. године и Пресуде Опћинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Опћински суд) број 065-0-P-07-000 759 од 16. маја 2008. године.

2. Апелантца је поднеском од 1. новембра 2013. године затражила од Уставног суда доношење привремене мјере којом би се одгодило извршење правоснажне пресуде у извршном поступку покренутом пред Опћинским судом под бројем 65 0 I 199287 11 I до окончања поступка о апелацији, или да се у конкретном предмету покренутом апелацијом одреди приоритетно поступање.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. На основу члана 22. ст. 1. и 2. Правила Уставног суда ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 60/05, 64/08 и 51/09), која су важила у вријеме предузимања наведених радњи, од Врховног суда, Кантоналног суда, Опћинског суда и Берзата Таџија (у даљњем тексту: туžilј) као учесника у

postupku, zatraženo je 20. novembra 2013. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud i tužitelj su dostavili odgovore na apelaciju 29. novembra 2013. godine. Kantonalni sud i Općinski sud nisu dostavili odgovor na apelaciju.

5. Odgovori Vrhovnog suda i tužitelja dostavljeni su apelantčinom opunomoćeniku 13. decembra 2013. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantčinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

Uvodne napomene

7. Prije iznošenja činjenica u konkretnom predmetu, Ustavni sud iz dostavljene dokumentacije zapaža da je postupku u kojem su donesene osporene presude prethodio postupak pokrenut po tužbi tužitelja protiv apelantice radi priznanja prava vlasništva na nekretninama. U tom postupku je Općinski sud u Sarajevu donio Presudu broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 009 0 Gž 06 001 790 od 24. novembra 2006. godine. Navedenom presudom je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da se utvrdi da je građenjem i svojim sredstvima stekao pravo vlasništva na nekretnini (kući) upisanoj u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša i da mu apelantica prizna pravo vlasništva. U drugom stavu izreke iste presude usvojen je apelantčin protivtužbeni zahtjev kojim je utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni porodične kuće upisane u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša za stanarsko pravo, zaključen 24. jula 1992. godine u Han-Pijesku između prednika apelantice Dušana Grujića (njegov oca i ugovorne strane) i tužitelja (u daljnjem tekstu: sporni ugovor o zamjeni), pa je shodno tome tužitelj obavezan da apelantici preda u posjed nekretnine (kuću) upisanu u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša. Ova presuda je postala pravosnažna 24. novembra 2006. godine a u obrazloženju je navedeno da je apelantica u toku postupka po tužiteljevoj tužbi za stjecanje prava vlasništva postavila protivtužbeni zahtjev istakavši da je ugovor o zamjeni koji je njen otac zaključio u julu 1992. godine sa tužiteljem protivan imperativnim zakonskim odredbama, da je apelantica kao nasljednica svog oca (ugovarača iz ugovora o zamjeni) nastavila postupak povrata imovine, da je ishodila odluku Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica o povratu nekretnina koje su pripadale njenom ocu, a nakon ostavinskog postupka njoj (Rješenjem Osnovnog suda u Sokocu broj O-89/00 od 31. jula 2000. godine), te da je tužitelj u septembru 2002. godine preuzeo ključeve svog stana u Han-Pijesku. Općinski sud je ocijenio da je tužiteljev tužbeni zahtjev (za utvrđenje prava vlasništva) neosnovan temeljem odredbe iz člana 27. Zakona o vlasničkopравnim odnosima kojom je propisano da lice koje izgradi građevinski objekt trajne namjene na zemljištu na kome drugi ima pravo vlasništva (graditelj) stječe pravo vlasništva i na zemljištu na kojem je izgrađen objekt, kao i na zemljištu koje je neophodno za njegovu upotrebu ako nije znalo, niti je moglo znati da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik je znao za izgradnju i nije se odmah usprotivio. S tim u vezi, Općinski sud je istakao da je graditelju za stjecanje prava vlasništva na tuđem zemljištu potrebno ispunjenje dvaju uvjeta, i to savjesnost graditelja i nesavjesnost vlasnika, a u konkretnom postupku niti jedan od navedenih uvjeta nije bio ispunjen. Naime, tužitelj u postupku nije dokazao da je bio savjestan graditelj, niti je dokazao da je vlasnik (prednik apelantice) bio nesavjestan. Naprotiv, kako je dalje istaknuto, tužitelj je tokom postupka više puta naglasio, a te činjenice proizlaze i iz iskaza saslušanih svjedoka, da je gradnju preduzeo 1997. i 1998. godine, dakle, u vrijeme kada je

donesenim zakonima - Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (u daljnjem tekstu: Zakon o prestanku primjene) i Uputstvom Visokog predstavnika ugovor o zamjeni koji je zaključio sa prednikom apelantice već bio proglašen ništavim, a to dalje znači da je prema vremenu preduzimanja gradnje znao ili je morao znati da zemljište nije njegovo. Osim toga, Općinski sud je istakao da tužitelj u konkretnom postupku nije dokazao da je građevinski objekt na kojem je zatražio utvrđenje prava vlasništva izgradio u cjelini svojim sredstvima, radom i materijalom, jer su dokazi koje je u tom pravcu ponudio protivrječni i neuvjerljivi, posebno u dijelu njegove izjave u kojoj je naveo da su treći sprat i krov uradili predstavnici humanitarne organizacije, a zatim da su oni samo radili, ali od njegovog materijala, pa je ukazano na pitanje uloge i karaktera humanitarnog djelovanja pri čisto tržišnim uvjetima obavljanja određenih građevinskih radova. S druge strane, Općinski sud je ocijenio da je protivtužbeni zahtjev apelantice (za utvrđenje da je ništav ugovor o zamjeni porodične kuće za stanarsko pravo) osnovan u smislu odredbe čl. 2. i 2a. Zakona o prestanku primjene kojim se svi ugovori o zamjeni stana izvršeni u periodu od 1. aprila 1992. do 7. februara 1998. godine proglašavaju ništavim, pa je, u smislu citiranih odredaba, utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni zaključen između tužitelja i apelantčinog oca 24. jula 1992. godine, kojim je tužitelj mijenjao stan u Han-Pijesku za nekretninu (kuću) u vlasništvu apelantčinog oca upisanu u k.o. Hreša.

Činjenično stanje u predmetnoj apelaciji

8. Tužitelj je po pravosnažnosti Presude Općinskog suda broj P-1293/01 kojom je usvojen protivtužbeni zahtjev (na način da je utvrđeno da je ništav sporni ugovor o zamjeni, te je tužitelj obavezan da apelantici preda u posjed kuću) pred istim sudom u februaru 2007. godine pokrenuo parnični postupak protiv apelantice. U tužbi je izložio prethodno donesene presude kojima je njegov tužbeni zahtjev odbijen, a apelantčin protivtužbeni zahtjev usvojen, te budući da je utvrđena ništavost ugovora o zamjeni nekretnina, istakao je svoj obligacionopravni zahtjev u visini od 169.828,80 KM na osnovu izvršenih ulaganja u nekretninu upisanu u k.č. broj 1092/94 k.o. Hreša (u daljnjem tekstu: sporna nekretnina). Apelantica je u odgovoru na tužbu osporila i osnov i visinu postavljenog tužbenog zahtjeva, te je istakla prigovor nedostatka pasivne legitimacije.

9. Općinski sud je Presudom broj 065-0-P-07-000759 od 16. maja 2008. godine, koja je potvrđena presudama Kantonalnog suda i Vrhovnog suda, obavezao apelanticu da tužitelju isplati iznos od 114.750,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 5. februara 2007. godine do isplate uz naknadu troškova postupka. Preko dosuđenog iznosa, tužbeni zahtjev je odbijen. U obrazloženju presude je navedeno da su u toku dokaznog postupka provedeni dokazi uvidom i čitanjem presuda kojima je odlučeno o protivtužbenom zahtjevu apelantice, nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Amire Džirlo, koje je dato u postupku koji se vodio pod brojem P-1293/01, rješenje o izvršenju Općinskog suda od 21. marta 2007. godine, akt Općine Stari Grad od 16. maja 2001. godine, zatim je izvršeno vještačenje vještaka građevinske struke Omera Mataradžije i Damira Ferizovića i u svojstvu parnične stranke saslušana apelantica. Općinski sud je na temelju odredbe člana 77. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP) odbio apelantčin prijedlog da se u svojstvu svjedoka sasluša Milan Karišik na okolnost ulaganja u spornu nekretninu od francuske humanitarne organizacije "Equilibre" i stanja sporne nekretnine prije 1992. i poslije 1995. godine, jer je apelantica, kao razlog zbog kojeg provođenje

ovog dokaza nije predložila na pripremnom ročištu, navela da joj nije bila poznata adresa navedenog svjedoka. Nakon analize i ocjene dokaza pojedinačno, međusobno i u njihovoj ukupnosti, Općinski sud je utvrdio da je sporna nekretnina (upisana u k.č. broj 1092/94, u naravi kuća, dvorište i šupa) uknjižena na apelanticu sa dijelom 1/1, da je ništav ugovor o zamjeni spornih nekretnina za stanarsko pravo zaključen 24. jula 1992. godine u Han-Pijesku između tužitelja i apelantice oca (što je utvrđeno na temelju Presude Općinskog suda broj P-1293/01) i da je stoga neosnovan apelantčin prigovor nedostatka pasivne legitimacije. Dalje je saslušanjem apelantice u svojstvu parnične stranke nesporno utvrđeno da je sporna nekretnina u toku rata zapaljena i da je novosagrađena nekretnina istih gabarita kao i ona koja je postojala prije rata.

10. U pogledu visine postavljenog tužbenog zahtjeva, u postupku su provedena dva vještačenja vještaka građevinske struke koji su imali zadatak da izračunaju nužne troškove koje je tužitelj imao u spornoj nekretnini i izvršen uvid u nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke iz predmeta broj P-1293/01 od 23. augusta 2002. godine u kom je konstatirano da je tužitelj rekonstrukcijom i dogradnjom izgradio novi stambeni objekt sa potrebnim priključcima, prema standardima i propisima uvjetnog stanovanja iz kojeg proizlazi da je vrijednost radova 115.277,90 KM. Uvidom u akt Odsjeka za investicije i sanaciju ratne štete Općine Stari Grad Sarajevo broj 13-171-KS/01 od 16. maja 2001. godine Općinski sud je utvrdio da je ocu apelantice (Dušanu Grujiću) odobrena donacija za obnovu jedne etaže (sobe, kuhinje, toaleta i hodnika) na spornoj nekretnini, ali kako se on nije pojavljivao, nepoznato lice je otuđilo dio ugrađenog materijala, a tužitelj je kao novi vlasnik sam sanirao spornu nekretninu (prizemlje, sprat i potkrovlje). Iz navedenih nalaza i mišljenja Općinski sud je utvrdio da su sva tri vještaka saglasno izjavila da je tužitelj u spornu nekretninu ugradio materijal srednjeg kvaliteta, te je s obzirom na tu činjenicu u cijelosti prihvaćen nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Omera Mataradžije, koji je proveden u konkretnoj parnici, kao nalaz koji je sačinjen stručno i objektivno, po pravilima struke. S tim u vezi, u obrazloženju presude je navedeno da nije prihvaćena apelantčina tvrdnja prema kojoj je humanitarna organizacija izvršila djelomičnu opravku sporne nekretnine, jer je ta tvrdnja u kontradiktornosti sa aktom Odsjeka za investicije i sanaciju ratnih šteta Općine Stari Grad od 16. maja 2001. godine. S obzirom na tu činjenicu, Općinski sud je zaključio da je tužitelj sam sanirao cjelokupnu spornu nekretninu. U pogledu primjene materijalnog prava, Općinski sud je imao u vidu odredbu iz člana 215. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) kojom je propisano da stjecalac ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja povećanje vrijednosti u trenutku vraćanja. U konkretnom slučaju Općinski sud je ocijenio da je tužitelj bio savjestan posjednik do donošenja prvostepene presude u predmetu broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine. Iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke Amire Džirlo u predmetu broj P-1293/01 je utvrđeno da je tužitelj sanaciju sporne nekretnine završio do 23. augusta 2002. godine, pa iz navedenog, po ocjeni Općinskog suda, proizlazi da je tužitelj preduzeo mjere da konkretnu spornu nekretninu (tuđu stvar) popravi i održava.

11. U vezi s tim, bilo je neophodno procijeniti koji troškovi tužitelju pripadaju (nužni, korisni ili luksuzni), i to u kontekstu momenta nastupanja njegove nesavjesnosti. S tim u vezi, Općinski sud je naveo da je apelantica dužna tužitelju naknaditi nužne troškove koji se određuju prema objektivnom kriteriju a radi se o onim troškovima koje bi imao i vlasnik za

održavanje stvari, dakle, ove troškove naknađuje vlasnik kako savjesnom, tako i nesavjesnom posjedniku. S druge strane, korisni troškovi nisu neophodni za održavanje stvari ali povećavaju njenu vrijednost i vlasnik, u konkretnom slučaju apelantica, ne mora ih platiti nesavjesnom držaocu (tužitelju) ako ih može skinuti i ako time ne oštećuje stvar, što vrijedi i za luksuzne troškove. Odluku kojom je u odnosu na visinu postavljenog tužbenog zahtjeva djelomično usvojen tužbeni zahtjev tužitelja Općinski sud je donio na temelju nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke koji je izvršio obračun nužnih i korisnih troškova ulaganjem u spornu nekretninu građevinskog materijala u vrijednosti od 114.750,50 KM.

12. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 P 008925 08 Gž od 23. februara 2011. godine apelanticinu žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio. U obrazloženju presude je navedeno da je žalbom ukazano na bitne povrede postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primjenu materijalnog prava. S tim u vezi, Kantonalni sud je ocijenio da žalba nije osnovana, jer je prvostepeni sud presudu zasnovao na činjeničnim utvrđenjima iz kojih proizlazi da je tužitelj bio savjesni posjednik sve do donošenja presude u predmetu istog suda broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine. U konkretnom postupku je bilo bitno utvrditi koje je troškove tužitelj imao i kada su oni učinjeni a onda te troškove podijeliti na nužne, korisne i luksuzne, kako propisuje odredba člana 215. ZOO. Iz pobijane presude prvostepenog suda proizlazi, kako je dalje navedeno, da su u konkretnom postupku provedena dva vještačenja vještaka građevinske struke, a osim toga, ocijenjeni su nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke koji je dat u predmetu broj P-1293/01. Zatim je utvrđeno, u čemu su vještaci bili saglasni, da je realna visina troškova učinjenih na osposobljavanju sporne nekretnine bila 114.750,50 KM. S tim u vezi je i pravilna ocjena prvostepenog suda da je tužitelj bio savjestan posjednik spornih nekretnina u vrijeme kad je preduzimao i izvršio radove na tim nekretninama, budući da je u posjed nekretnina ušao na temelju ugovora o zamjeni za koji je u sudskom postupku utvrđeno da je ništav, a u vrijeme preduzimanja radova su stranke ugovor o zamjeni poštivale i ponašale se kao da je važeći. Stoga je prvostepeni sud, po mišljenju Kantonalnog suda, tužitelju pravilno dosudio nužne troškove koji se odnose na one troškove koje bi i sam vlasnik imao za održavanje stvari i korisne troškove koji se odnose na povećanje vrijednosti stvari (kako su vještaci utvrdili). S tim u vezi je naglašeno da je tužitelj imao mogućnost vraćanja stvari koje je imao u pogledu korisnih troškova, ali bi time (prilikom skidanja) oštetio apelantčin objekt, pa je pravilnom primjenom odredbe člana 215. ZOO tužbenom zahtjevu tužitelja djelomično udovoljeno.

13. Vrhovni sud je Presudom broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. decembra 2012. godine apelanticinu reviziju protiv drugostepene presude odbio. Imajući u vidu odredbu člana 241. ZPP, Vrhovni sud je ocijenio da je neosnovan apelantčin prigovor kojim ukazuje na povredu odredbe člana 8. ZPP koji se odnosi na slobodnu ocjenu dokaza koji se primjenjuje u prvostepenom postupku, a u drugostepenom samo u dijelu kojim se na povredu ovog principa ukazuje u žalbi. Drugostepena presuda je donesena u vijeću, na temelju utvrđenog činjeničnog stanja i izvedenih dokaza iz prvostepenog postupka, dakle, prihvatanjem ocjene dokaza iz prvostepenog postupka, pa je zaključeno da je drugostepeni sud donio odluku kao u izreci pravilnom primjenom odredbe člana 226. ZPP. S tim u vezi, Vrhovni sud je naglasio da je na pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenjena odredba člana 215. ZOO i tužiteljevom zahtjevu udovoljeno u visini nužnih i korisnih troškova uloženi u apelanticinu spornu nekretninu u iznosu od 114.750,50 KM. Vrhovni sud je ukazao

da je, i po ocjeni tog suda, tužitelj bio savjesni stjecalac i da je sve radove preduzeo u vrijeme kada je ugovor o zamjeni bio na pravnoj snazi, zbog čega mu pripada pravo na naknadu uvećane vrijednosti nekretnine u trenutku njenog vraćanja apelantici kao vlasnici. Razloge prvostepenog i drugostepenog suda u tom dijelu prihvatio je kao svoje Vrhovni sud iz kog razloga ih u presudi nije ponavljao. Prigovori revizije kojima je apelantica ukazala na primjenu odredbe čl. 210. i 214. ZOO (stjecanje bez osnova i obim vraćanja stečenog bez osnova), po ocjeni Vrhovnog suda, nisu osnovani jer je u postupku utvrđeno da je tužitelj bio savjestan korisnik nekretnina i da je izveo radove na spornoj nekretnini dok je ugovor o zamjeni bio na snazi, pa mu pripada pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova iz člana 215. ZOO. Revizijski prigovori koji se tiču pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja Vrhovni sud nije posebno obrazlagao, jer se revizija iz tih razloga, prema odredbi člana 240. stav 2. ZPP, ne može izjaviti. Ostali revizijski prigovori koji, po ocjeni Vrhovnog suda, nisu od odlučnog značaja nisu posebno ocijenjeni, a tiču se obrazloženja drugostepene presude za koju je ocijenjeno da je pravilna i zakonita.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelantica ukazuje da joj je u postupku iz kog su proizašle pobijane presude povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Kršenja navedenih prava apelantica obrazlaže proizvoljnom primjenom procesnog i materijalnog prava od Vrhovnog suda. Naime, u reviziji apelantica je istakla da je drugostepeni sud počinio bitnu povredu postupka iz člana 231. ZPP jer prilikom rješavanja nije ocijenio njene navode u vezi s povredama postupka, i to člana 77. u vezi sa članom 102. stav 2. ZPP koji je kao žalbeni razlog definiran u odredbi člana 208. stav 1. tačka 1. u vezi sa članom 209. ZPP. Ovaj žalbeni razlog je navela jer je prvostepeni sud tokom postupka, konkretno na glavnoj raspravi, odbio njen prijedlog za saslušanje svjedoka uz obrazloženje da je taj dokaz mogla predložiti na pripremnom ročištu, a eventualno naknadno dostaviti adresu svjedoka. U žalbi i reviziji je navela da je prvostepeni sud zanemario odredbu člana 102. stav 2. ZPP, kao i činjenicu da dokaz saslušanjem svjedoka nije mogao biti predložen na pripremnom ročištu, jer nije znala ni "da li je svjedok živ, a kamoli njegovu adresu". U žalbi je, shodno odredbi iz člana 207. ZPP, predložila saslušanje svjedoka Milana Karišika i iznijela je nove činjenice u vezi s konkretnim predmetom. Međutim, drugostepeni sud nije donio nikakvu odluku u pogledu iznošenja novih činjenica i novih dokaza u žalbi, čime je povrijedio odredbu iz člana 221. ZPP. Stoga, kako je apelantica dalje ukazala, drugostepena i trećestepena presuda ne sadrže obrazloženja žalbenih i revizijskih navoda, čime je prekršeno njeno pravo na pravično suđenje a s tim u vezi pravo na obrazloženu odluku. Istakla je da je drugostepeni sud propustio dati obrazloženje i navesti razloge zbog kojih smatra da su njeni navodi kojima je ukazala na povredu člana 77. u vezi sa članom 102. ZPP neosnovani, a trećestepeni sud je takav stav prihvatio smatrajući da je zaključak o irelevantnosti tih navoda ispravan. S obzirom na to da je iz obrazloženja drugostepene presude ostalo nejasno da li je njen žalbeni navod neosnovan ili pak irelevantan, prekršeno joj je i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije. Pored činjenice da joj je bez obrazloženja odbijen zahtjev za provođenje dokaza saslušanjem svjedoka, apelantica je ukazala i na očigledno proizvoljnu

primjenu materijalnog prava, i to čl. 104, 210, 214. i 215. ZOO. Smatra da je Vrhovni sud u obrazloženju presude zauzeo potpuno pogrešan stav da je "tužitelj radove na adaptaciji predmetnog stambenog objekta izvodio dok je ugovor o zamjeni nekretnina od 24. jula 1992. godine bio na pravnoj snazi", dajući pravnu snagu ništavom pravnom poslu sve do donošenja presude kojom je taj pravni posao proglašen ništavim, zanemarujući pri tome odredbe Zakona o prestanku primjene kojim su takvi pravni poslovi (konkretno sporni ugovor o zamjeni nekretnina) zaključeni od 1. aprila 1992. godine do 7. februara 1998. godine ništavi. Pri tome je u potpunosti zanemarena odredba člana 210. ZOO. Apelantica je, pored toga, istakla da je tužitelj u postupku koji se prethodno vodio (u kojem je zahtijevao utvrđenje prava vlasništva) isticao da je radove na sanaciji objekta preduzimao 1997. i 1998. godine, dakle, u periodu kada je navedeni Zakon o prestanku primjene već bio na pravnoj snazi, te da je stoga morao znati da ulaganja vrši u nekretninu koja nije njegovo vlasništvo. Ove činjenice su, kako je dalje navedeno, utvrđene u pravosnažnoj Presudi Općinskog suda broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine kojom je njegov zahtjev odbijen, pri čemu su ocijenjene tužiteljeva nesavjesnost i protivrječnost u pogledu pitanja ko je izvršio adaptaciju i sanaciju predmetne nekretnine. Osim toga, prvostepeni sud je osporenom presudom visinu tužbenog zahtjeva utvrdio isključivo na temelju nalaza i mišljenja vještaka kojim jeste utvrđena vrijednost radova, ali ne i činjenica ko je te radove izvršio.

b) Odgovor na apelaciju

15. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da je apelacija neosnovana, osporena presuda donesena u skladu sa Zakonom i Ustavom u postupku u kojem nisu učinjene povrede na koje se apelacijom ukazuje, pa je predloženo da se apelacija odbije.

16. Tužitelj je u odgovoru sačinjenom posredstvom opunomoćenika Nikice Gržića, advokata iz Sarajeva, predložio da se apelacija odbaci kao *prima facie* neosnovana, jer u suštini iz činjenica navedenih u apelaciji proizlazi da se odluke redovnih sudova pobijaju zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a zadatak Ustavnog suda nije da ulazi u ocjenu tih činjenica. Pored toga, redovni sudovi su potpuno i pravilno utvrdili činjenično stanje i donijeli na zakonu zasnovane odluke o čemu su dali valjane razloge. U pogledu zahtjeva za izdavanje privremene mjere tužitelj je naveo da je neosnovan, jer je zaključkom Općinskog suda broj 65 0 I 199287 11 I od 7. novembra 2013. godine nekretnina koja je bila predmet izvršenja, dakle sporna nekretnina, prodana njemu kao najboljem ponuđaču na javnoj dražbi za iznos od 56.100,00 KM, čime je samo djelomično namiren od iznosa koji mu je dosuđen pravosnažnom presudom koja se u ovom postupku osporava.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" broj 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

(1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

(2) Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava.

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno.

Član 71.

(1) U odgovoru na tužbu, tuženi će istaći moguće procesne prigovore i izjasniti se da li priznaje ili osporava postavljene tužbeni zahtjev, te navesti i druge podatke koje, u skladu sa odredbama člana 334. ovog zakona, mora imati svaki podnesak.

(2) Ako tuženi osporava tužbeni zahtjev, odgovor na tužbu mora sadržati i razloge iz kojih se tužbeni zahtjev osporava, činjenice na kojima tuženi zasniva svoje navode, dokaze kojima se utvrđuju ove činjenice, te pravni osnov za navode tuženog.

Član 77.

U pozivu za pripremno ročište sud će obavijestiti stranke o posljedicama izostanka sa pripremnog ročišta, kao i o tome da su dužne najdocnije na pripremnom ročištu da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da predlože sve dokaze koje žele izvesti u toku postupka, te da na pripremno ročište donesu sve isprave i predmete koje žele upotrijebiti kao dokaz.

Član 81.

(1) Sud će prema rezultatima raspravljanja na pripremnom ročištu odlučiti o čemu će se raspravljati i koji dokazi će se izvesti na glavnoj raspravi.

(2) Prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke sud će odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja.

(3) Protiv rješenja iz stava 2. ovog člana nije dozvoljena posebna žalba.

(4) Sud nije u daljem toku parnice vezan za svoja ranija rješenja iz ovog člana.

Član 102.

(1) Svaka stranka treba u svojim izlaganjima da iznese sve činjenice potrebne za obrazloženje svojih prijedloga, da ponudi dokaze potrebne za utvrđivanje svojih navoda kao i da se izjasni o navodima i ponuđenim dokazima protivne stranke.

(2) Stranke mogu u toku glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze, samo ako učine vjerovatnim da ih bez svoje krivice nisu bile u mogućnosti iznijeti, odnosno predložiti na pripremnom ročištu.

Član 207.

(1) U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako žalilac pruži dokaze da ih bez svoje krivice nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave.

(2) Pozivajući se na nove činjenice, žalilac je dužan navesti dokaze kojima bi se te činjenice utvrdile, a predlažući nove dokaze, dužan je navesti činjenice koje tim dokazima treba utvrditi.

(3) Prigovor zastare i prigovor radi prebijanja koji nisu iznijeti pred prvostepenim sudom ne mogu se iznositi u žalbi.

(4) Ako su usljed iznošenja novih činjenica i predlaganja novih dokaza prouzrokovani troškovi u postupku povodom žalbe, ove troškove će nezavisno od ishoda spora snositi ona stranka koja je iznijela nove činjenice, odnosno predložila nove dokaze.

Član 208.

(1) Presuda se može pobijati:

1) zbog povrede odredaba parničnog postupka;

2) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;

3) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) Presuda na osnovu priznanja i presuda na osnovu odricanja mogu se pobijati zbog povrede odredaba parničnog postupka ili zbog toga što je izjava o priznanju, odnosno o odricanju data u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare.

Član 209.

Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od uticaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Član 210.

(1) Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad je nije utvrdio.

(2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Član 211.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebalo da primjeni ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.

Član 221.

Drugostepeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom dijelu u kome se pobija žalbom, u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 226.

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu kad nađe da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Član 240.

(1) Revizija se može izjaviti:

1. Zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ovog zakona koja je učinjena u postupku pred drugostepenim sudom;

2. Zbog pogrešne primjene materijalnog prava;

3. Zbog prekoračenja tužbenog zahtjeva, ako je ta povreda učinjena pred drugostepenim sudom

(2) Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Član 241.

Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kome se ona pobija revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

18. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službene novine FBiH" broj 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 104.

(1) U slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana je dužna da vrati drugoj sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivno vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ukoliko zakon što drugo ne određuje.

(2) Ali, ako je ugovor ništav zbog toga što je po svojoj sadržini ili cilju protivan ustavom utvrđenim načelima društvenog uređenja, prinudnim propisima ili moralu društva, sud može odbiti, u cjelini ili djelimično, zahtjev nesavjesne strane za vraćanje onog što je drugoj dala, a može i odlučiti da druga strana ono što je primila po osnovu zabranjenog ugovora preda opštini na čijoj teritoriji ona ima sjedište, odnosno prebivalište, ili boravište.

(3) Prilikom odlučivanja sud će voditi računa o savjesnosti jedne, odnosno obje strane, o značaju ugroženog dobra ili interesa, kao i moralnim shvatanjima.

Član 210.

Kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da naknadi vrijednost postignutih koristi.

Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Član 214.

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnova, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to, ako je sticalac nesavjestan, od dana sticanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Član 215.

Sticalac ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja uvećanje vrijednosti u trenutku vraćanja.

19. Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 37/01, 56/01, 15/02, 24/03, i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2. stav 3.

Svako stanarstvo pravo ili ugovor o korištenju ili produženje privremenog korištenja tog stana u skladu s ovim zakonom zaključen u periodu između 1. aprila 1992. godine i 7. februara 1998. godine prestaje da važi. U smislu ovog zakona osoba koja živi u stanu na temelju stanarskog prava koje prestaje prema ovom članu će se smatrati privremenim korisnikom.

Član 2a.

Odredbe ovog zakona se takođe primjenjuju na ugovore o zamjeni stana, gdje je zamjena stana izvršena u periodu od 1. aprila 1992. do 7. februara 1998. godine u skladu sa Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99, u daljem tekstu: ZOSO).

U slučaju kada su stranke koje su zaključile ugovor o zamjeni podnijele zahtjev za povrat stana prije isteka roka iz člana 5., nadležni organ rješava o zahtjevu u skladu sa ovim zakonom. U slučaju kada se stranke izjasne da ostaju pri zamjeni, nadležni organ u svakoj općini će ugovor o zamjeni smatrati važećim i izvršiti obnovu ugovora o korištenju u skladu sa članom 18c. stav 2. tačka 4. ovog zakona.

U slučaju kada stranke koje su zaključile ugovor o zamjeni nisu podnijele zahtjev za povrat stana prije isteka roka iz člana 5., nadležni organ u svakoj općini će izvršiti obnovu ugovora o korištenju u skladu sa članom 18c. stav 2. tačka 4. ovog zakona.

U slučaju kada je samo jedna stranka koja je zaključila ugovor o zamjeni podnijela zahtjev za povrat prije isteka roka iz člana 5., nadležni organ će o zahtjevu pismenim putem obavijestiti nadležni organ općine na čijoj teritoriji se nalazi zamijenjeni stan za koji zahtjev nije podnesen. Po prijemu obavijesti i ovaj nadležni organ će smatrati da je zahtjev za povrat stana koji je u njegovoj nadležnosti podnesen prije isteka roka iz člana 5., i o zahtjevu će odlučiti u skladu sa zakonom.

U slučaju spora o valjanosti ugovora o zamjeni, nadležni organ će u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 43/99) kojima se rješavaju prethodna pitanja, postupak prekinuti i uputiti stranke da pokrenu postupak pred nadležnim sudom. Izuzetno od odredbi Zakona o parničnom postupku ("Službene novine

Federacije BiH", broj 42/98), teret dokazivanja je na stranki koja tvrdi da je po osnovu ugovora o zamjeni pravo na stan stekla na dobrovoljan način i u skladu sa zakonom. U slučaju gdje se jedan od zamijenjenih stanova nalazi na teritoriji neke od država nastalih od bivše SFRJ, teret dokazivanja je na stranki koja tvrdi da zamjena nije izvršena na dobrovoljan način i u skladu sa zakonom, u cilju uspostavljanja pravnog statusa prije izvršene zamjene."

20. Zakon o vlasničkopравnim odnosima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 6/98 i 29/03) u relevantnom dijelu glasi:

Član 25.

Osoba koja od svog materijala svojim radom izradi novu stvar stječe na nju pravo vlasništva.

Pravo vlasništva na novu stvar pripada vlasniku od čijeg ju je materijala, na osnovu posla, izradila druga osoba.

Ako je neko od tuđeg materijala svojim radom izradio novu stvar, ona mu i pripada ako je savjestan i ako je vrijednost rada veća od vrijednosti materijala.

U slučaju iz stava 3. ovog člana, ako su vrijednost rada i vrijednost materijala jednake, nastaje suvlasništvo.

Član 27.

Osoba koja izgradi građevinski objekat trajne namjene na zemljištu na kojem drugi ima pravo vlasništva (graditelj) stječe pravo vlasništva i na zemljište na kojem je izgrađen građevinski objekat, kao i na zemljište koje je neophodno za njegovu upotrebu, ako nije znala niti je mogla znati da gradi na tuđem zemljištu, a vlasnik zemljišta je znao za izgradnju i nije se odmah usprotivio.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, vlasnik zemljišta ima pravo, u roku od tri godine od dana saznanja za završenu izgradnju, a najkasnije do deset godina od završene izgradnje, zahtijevati da mu graditelj naknadi prometnu vrijednost zemljišta u vrijeme donošenja sudske odluke.

Član 28.

Ako je graditelj znao da gradi na tuđem zemljištu ili ako to nije znao, a vlasnik se odmah usprotivio gradnji, vlasnik zemljišta može zahtijevati da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekat ili da graditelj poruši građevinski objekat i vrati zemljište u prvobitno stanje ili da mu graditelj isplati prometnu vrijednost zemljišta.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, sud može odlučiti da se izgrađeni građevinski objekat ne poruši, ako njegovo rušenje, s obzirom na okolnosti slučaja (vrijednost objekta, ponašanje vlasnika zemljišta i graditelja u toku izgradnje i sl.) ne bi bilo opravdano.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, vlasnik zemljišta ima pravo i na naknadu štete.

Ako vlasnik zemljišta zahtijeva da mu pripadne pravo vlasništva na građevinski objekat, dužan je graditelju naknaditi vrijednost objekta u visini prosječne građevinske cijene objekta u mjestu gdje se nalazi, u vrijeme donošenja sudske odluke.

Pravo izbora iz stava 1. ovog člana, vlasnik zemljišta može ostvariti u roku od tri godine od dana završetka izgradnje građevinskog objekta, a po proteku tog roka može zahtijevati isplatu prometne vrijednosti zemljišta.

Član 29.

Ako je graditelj savjestan, a vlasnik zemljišta nije znao za izgradnju, u slučaju kada građevinski objekat vrijedi znatno više od zemljišta, građevinski objekat zajedno sa zemljištem pripada graditelju, a on za zemljište dužuje vlasniku naknadu po prometnoj cijeni zemljišta.

Ako je vrijednost zemljišta znatno veća, sud će na zahtjev vlasnika zemljišta građevinski objekat dosuditi njemu i obvezati ga da graditelju naknadi građevinsku vrijednost objekta u visini

prosječne građevinske cijene u mjestu gdje se objekat nalazi. Ovaj zahtjev vlasnik ima pravo podnijeti u roku od tri godine od dana završetka izgradnje građevinskog objekta.

U slučaju kada su vrijednost građevinskog zemljišta i vrijednost objekta približno jednake, sud će građevinski objekat, odnosno građevinski objekat i zemljište, dosuditi vlasniku zemljišta, odnosno graditelju, vodeći računa o njihovim potrebama i svim okolnostima slučaja.

Vlasniku zemljišta, odnosno graditelju pripada naknada za zemljište, odnosno građevinski objekat po prometnoj cijeni zemljišta, odnosno objekta.

Član 30.

U slučaju kad su graditelj i vlasnik zemljišta nesavjesni, shodno će se primijeniti pravila iz odredbe člana 28. ovog zakona.

VI. Dopustivost

21. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

22. U skladu sa članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

23. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 65 0 P 203254 11 Rev od 13. decembra 2012. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 26. januara 2013. godine, a apelacija je podnesena 25. marta 2013. godine, dakle u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je apelacija očigledno (*prima facie*) neosnovana.

24. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. 1, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

25. Apelantica u apelaciji ukazuje na kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, kao i prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

26. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

27. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

28. Ustavni sud, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski

sud), koju podržava i Ustavni sud, sporovi između privatnih lica koji se tiču imovinskih prava uvijek spadaju u građanska prava, te se stoga na njih primjenjuju i standardi koje propisuje član 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi presudu Evropskog suda *Pretto protiv Italije* od 8. decembra 1983. godine).

29. Apelantica smatra da su redovni sudovi pri donošenju svojih odluka pogrešno primijenili materijalno pravo obavezaujući je da tužitelju isplati novčani iznos na ime naknade štete za nužne i korisne troškove koja je, po njenom mišljenju, proizašla iz pravno ništavog posla, konkretno na temelju ugovora o zamjeni nekretnina za kojeg je u sudskom postupku utvrđeno da je ništav, iako je taj pravni posao ništav i po samom zakonu (Zakon o prestanku primjene). S tim u vezi je ukazala i na procesne nedostatke učinjene tokom postupka (bitne povrede postupka), prije svega odbijanjem njenog prijedloga da se na okolnost ulaganja u spornu nekretninu od humanitarne organizacije sasluša svjedok Milan Karišik i u suštini nedostatak obrazloženja sve tri odluke koje su u konkretnom postupku donesene.

30. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da apelantica konkretnom apelacijom suštinski problematizira dva pitanja: pitanje koje se odnosi na bitne povrede odredaba postupka iz kog su proizašle osporene presude, dakle procesne nedostatke, i pitanje primjene materijalnog prava u situaciji kada je pravni osnov njene obaveze ništav pravni posao a s tim u vezi pogrešne ocjene dokaza, konkretno Presude Općinskog suda broj P-1293/01.

31. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na praksu Evropskog suda i Ustavnog suda prema kojoj je zadatak redovnih sudova, a prvenstveno prvostepenog suda, da ocijene izvedene dokaze i njihovu relevantnost u konkretnom predmetu. Ustavni sud, stoga, neće procjenjivati kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu procjene dokaza, ukoliko se ova procjena ne doima očigledno proizvoljnom (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 612/04 od 30. novembra 2004. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 19/05).

32. Ustavni sud, dalje, u vezi sa apelacionim navodima o nedostatku obrazloženja i primjeni materijalnog prava, prije svega, ukazuje da, prema praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je općenito zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je eventualno došlo do povrede ili zanemarivanja ustavnih prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

33. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Odluku Ustavnog suda broj AP 1293/05 od 12. septembra 2006. godine, tačka 25.

i dalje). Stoga će Ustavni sud u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelantica problematizira, ispitati da li je pobijana odluka utemeljena na proizvoljnoj primjeni pozitivnopravnih propisa.

34. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom parničnom postupku koji je tužitelj pokrenuo protiv apelantice Općinski sud nesporno utvrdio da je ugovor o zamjeni nekretnina koji je tužitelj zaključio sa apelanticinim ocem 24. jula 1992. godine, na temelju Presude Općinskog suda u Sarajevu broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine, ništav pravni posao. S tim u vezi, prvostepeni sud je u obrazloženju presude, ukazujući na neosnovanost prigovora pasivne legitimacije apelantice, prihvatio pravni osnov tužbenog zahtjeva a u vezi s visinom tužbenog zahtjeva (onako kako ga je tužitelj opredijelio) izvršio analizu i ocjenu dokaza pojedinačno i dovođenjem u međusobnu vezu, te izveo zaključak da je apelantica na temelju odredbe člana 215. ZOO dužna tužitelju na ime naknade nužnih i korisnih troškova koje je imao ulaganjem u spornu nekretninu isplatiti iznos od 114.750,50 KM. Visina tužbenog zahtjeva je, kako proizlazi iz prvostepene presude, ocijenjena sa aspekta nužnih, korisnih i luksuznih troškova, te su u tom pravcu provedeni dokazi vještačenjem vještaka građevinske struke, uključujući nalaz i mišljenje koji su prethodno provedeni u predmetu istog suda broj P-1293/01. Budući da su svi vještaci (ukupno tri) bili saglasni u mišljenju da je tužitelj u spornu nekretninu ugradio građevinski materijal srednjeg kvaliteta, prihvaćen je u cijelosti nalaz i mišljenje jednog od vještaka koji je proveden u konkretnom postupku i tužbeni zahtjev tužitelja djelomično usvojen (u dijelu nužnih i korisnih troškova) na temelju odredbe člana 215. ZOO. Navedenom odredbom je propisano da savjesni stjecalac ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, a ako je bio nesavjestan, naknada za korisne troškove će mu pripasti samo do iznosa koji predstavlja povećanje vrijednosti u trenutku vraćanja. U vezi s ključnim pitanjem koje se tiče savjesnosti posjeda, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude ocijenio da je tužitelj bio savjesni posjednik do donošenja presude u predmetu broj P-1293/01, dakle do 28. aprila 2005. godine, a da je radove na sanaciji i adaptaciji objekta preduzeo do augusta 2002. godine (sačinjavanja prvog nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke) i da je od tog trenutka postao nesavjestan posjednik.

35. Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi, rješavajući slično činjenično i pravno pitanje, donio odluku u predmetu broj AP 4370/10 od 20. decembra 2012. godine (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 4370/10, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 9/13, dostupna na www.ustavnisud.ba), kojom je utvrđena povreda prava na imovinu iz člana II/3. k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U toj odluci apelanti su problematizirali pitanje primjene materijalnog prava, i to instituta neosnovanog obogaćenja umjesto instituta nepravog posloводства bez naloga. U konkretnom slučaju apelantica, također, ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava, i to odredbe člana 215. ZOO, ukazujući da su sudovi u konkretnom slučaju trebali primijeniti odredbu čl. 210. i 214. ZOO (stjecanje bez osnova i obim vraćanja) i indirektno na primjenu odredaba Zakona o prestanku primjene. Navedeni predmeti su slični i zbog toga što je kao pravni osnov zahtjeva za naknadu i u jednom i u drugom slučaju bio ugovor o zamjeni nekretnina za koje je u sudskom postupku utvrđeno da su ništavi s tim što je u predmetu broj AP 4370/10 ništavost utvrđena zbog nemogućnosti ispunjenja obaveze prema odredbi člana 47. ZOO, jer jedna od ugovornih strana nije bila vlasnik, a u konkretnom (apelanticinom) slučaju je utvrđeno da je ugovor ništav na temelju imperativnih odredbi iz čl. 2. i 2a. Zakona o

prestanku primjene (ugovori o zamjeni zaključeni u periodu od 1. aprila 1992. godine do 7. februara 1998. godine proglašavaju se ništavim). Ova činjenica je utvrđena pravosnažnom Presudom broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine, do kada je, po mišljenju prvostepenog suda, tužitelj bio savjesni posjednik, pa mu do tada, prema stavu tog suda, i pripadaju prava koja je kao korisnik (stjecalac) tuđe stvari imao.

36. S tim u vezi, Ustavni sud je u citiranoj odluci naglasio da je u okolnostima tog slučaja zadatak redovnih sudova (nakon utvrđenja ništavosti) bio da odluče o posljedicama ništavosti ugovora prema odredbi člana 104. ZOO, i to sa aspekta savjesnosti, odnosno nesavjesnosti ugovornih strana, koje su bile potpuno zanemarene. U okolnostima konkretnog predmeta (apelantice), Ustavni sud zapaža da se u Presudi broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godina (koja je tužitelju poslužila kao pravni osnov za pokretanje konkretnog postupka za naknadu) Općinski sud pri odlučivanju o tužiteljevom zahtjevu za utvrđenje prava vlasništva temeljem građenja na tuđem zemljištu bavio pitanjem savjesnosti/nesavjesnosti tužitelja kao graditelja i savjesnosti/nesavjesnosti vlasnika (apelanticinog oca) u vrijeme preduzimanja radova na spornoj nekretnini, pri čemu je zauzeo stav da tužitelj u tom postupku nije dokazao svoju savjesnost, niti vlasnikovu nesavjesnost, što je osnovni uvjet za stjecanje prava vlasništva temeljem Zakona o vlasničkopravnim odnosima. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je u toj presudi jasno navedeno da je tužitelj prema vremenu preduzimanja gradnje znao, ili je morao znati, da gradi na tuđem zemljištu (1997. i 1998. godina) budući da su "već donesenim zakonima ugovori kakav je ugovor koji je on zaključio sa vlasnikom proglašeni ništavim" a istom presudom je, između ostalog, ukazano i na protivrječnost navoda i dokaza u pogledu činjenice da li je spornu nekretninu tužitelj u cjelini izgradio svojim sredstvima, radom i materijalom, ili je dio saniran putem humanitarne organizacije (strana 8. Presude broj P-1293/01).

37. Ustavni sud je u okolnostima predmeta broj AP 4370/10, kroz analizu prava na imovinu apelanata, utvrdio da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo, i to odredbu člana 210. ZOO (stjecanje bez osnova) pogrešno ocjenjujući da je nevladnik bio savjestan, umjesto odredbe čl. 227. i 228. ZOO (nepravo posloводство). S tim u vezi je konstatirano da, u situaciji kad neko svjesno počne ulagati sredstva u stambeni objekt za koji je znao ili morao znati da nije njegovo vlasništvo, onda se primjenjuju pravila koja vrijede za vršenje tuđih poslova bez naloga, a ne pravila o stjecanju bez osnova.

38. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da se navedeni stav, s obzirom na sadržaj relevantnih odredbi Zakona o prestanku primjene, može analogno primijeniti i na predmetni postupak, pri čemu je nužno odredbe tog zakona dovesti u vezu sa relevantnim odredbama ZOO i pravosnažnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01. Ustavni sud podsjeća da je pred redovnim sudovima bila zadaća da u svjetlu odredaba navedenih zakona, nakon što je pravosnažnom Presudom broj P-1293/01 utvrđeno da je ništav ugovor o zamjeni nekretnina koji je tužitelj zaključio sa apelanticinim ocem 24. jula 1992. godine na temelju imperativnih odredaba (Zakon o prestanku primjene), primjenom odredbe iz člana 104. ZOO odluče o posljedicama ništavosti ugovora o zamjeni i navedu jasne i nedvosmislene razloge zbog kojih je kao moment nastupanja tužiteljeve nesavjesnosti prihvaćen datum donošenja Presude broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine a ne datum stupanja na snagu Zakona o prestanku primjene, koji je primijenjen u Presudi Općinskog suda broj P-1293/01. Navedena presuda je, kako proizlazi iz osporenih odluka, bila pravni osnov za tužiteljevu tužbu i postupak u kom je za apelanticu stvorena

obaveza da tužitelju isplati novčani iznos, te je ključno pitanje njegove savjesnosti, odnosno nesavjesnosti bilo neophodno ocijeniti upravo s aspekta te presude i relevantnih (imperativnih) odredaba Zakona o prestanku primjene, a ne samo i isključivo sa aspekta odredaba ZOO. Takva obaveza je postojala i zbog okolnosti da su upravo isti sudovi (Općinski sud i Kantonalni sud) apsolutno iste činjenice, u kontekstu savjesnosti tužitelja, dijametralno suprotno ocijenili u svojim presudama a da nisu dali bilo kakvo obrazloženje zašto su odstupili od ranije zauzetog stava o tom pitanju. Ustavni sud u vezi s tim naglašava da su u takvim okolnostima standardi prava na pravično suđenje pred redovne sudove stavljali eksplicitnu obavezu očitovanja o navedenom, što je, kako to proizlazi iz obrazloženja osporenih odluka, u cijelosti izostalo.

39. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da je proizvoljan način na koji je Općinski sud u svojoj odluci primijenio odredbu člana 215. ZOO, a što su potvrdili Kantonalni sud i Vrhovni sud u žalbenom i revizionom postupku, jer navedena odredba nije dovedena u kontekst sa relevantnim odredbama Zakona o prestanku primjene na temelju kojeg je utvrđeno da je ugovor o zamjeni nekretnina ništav pravni posao i pravosnažnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01 od 28. aprila 2005. godine u kojoj je djelomično (u pogledu opredijeljenog tužbenog zahtjeva) ocijenjena tužiteljeva savjesnost, odnosno nesavjesnost, što predstavlja kršenje apelantčinog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

40. S obzirom na navedeno, u svjetlu zaključka u pogledu povrede člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije koja se odnosi na primjenu

materijalnog prava, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati drugo pitanje pokrenuto ovom apelacijom u okviru istog člana, a koje se tiče bitnih povreda odredaba parničnog postupka. Također, Ustavni sud, s obzirom na utvrđenu povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, smatra da nije potrebno razmatrati apelantčine navode o povredi prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, jer su suštinski isti.

VIII. Zaključak

41. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije zbog pogrešne primjene materijalnog prava, konkretno odredbe člana 215. ZOO koju je u konkretnom predmetu bilo neophodno dovesti u kontekst sa relevantnim odredbama Zakona o prestanku primjene i pravosnažnom Presudom Općinskog suda broj P-1293/01, te nakon toga jasno utvrditi nastanak nesavjesnosti tužitelja.

42. Na osnovu člana 59. st. 1. i 2. i člana 62. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantčin prijedlog za donošenje privremene mjere.

44. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

K A Z A L O

**DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 575 Odluka o smjeni ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 1
 Одлука о смјени министра безбједности Босне и Херцеговине (српски језик) 1
 Odluka o smjeni ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 1
 576 Rezolucija o uvažavanju i podršci suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Republike Azerbajdžan (hrvatski jezik) 2
 Резолуција о уважавању и подршци суверенитету и територијалној цјеловитости Републике Азербејџан (српски језик) 2
 Rezolucija o uvažavanju i podršci suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Republike Azerbejdžan (bosanski jezik) 2

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- 577 Odluka o izmjeni Odluke o produženju mandata pješачкој postrojbi Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji snage međunarodne sigurnosne pomoći (ISAF) u Islamskoj Republici Afganistan (hrvatski jezik) 3
 Одлука о измјени Одлуке о продужењу мандата пјешадијској јединици Оружаних снага Босне и Херцеговине у операцији снаге међународне безбједоносне помоћи (ИСАФ) у Исламској Републици Афганистан (српски језик) 3
 Odluka o izmjeni Odluke o produženju mandata pješadijskoј jedinici Oružanih snaga Bosne i Hercegovine u operaciji snage međunarodne sigurnosne pomoći (ISAF) u Islamskoj Republici Afganistan (bosanski jezik) 4

**DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA
ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK**

- 578 Odluka o odobravanju Plana investicija Elektroprijenosa BiH za razdoblje 2014. - 2016. godina (hrvatski jezik) 4
 Одлука о одобравању Плана инвестиција Електропреноса БиХ за период 2014 - 2016. година (српски језик) 4
 Odluka o odobravanju Plana investicija Elektroprijenosa BiH za period 2014. - 2016. godine (bosanski jezik) 4
 579 Odluka o odobravanju Plana investicija Elektroprijenosa BiH za 2014. godinu (hrvatski jezik) 5
 Одлука о одобравању Плана инвестиција Електропреноса БиХ за 2014. годину (српски језик) 5
 Odluka o odobravanju Plana investicija Elektroprijenosa BiH za 2014. godinu (bosanski jezik) 5

**KONKURENCIJSKO VIJEĆE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 580 Rješenje broj 05-26-2-12-52-II/13 (hrvatski jezik) 5
 Рјешење број 05-26-2-12-52-II/13 (српски језик) 7
 Rješenje broj 05-26-2-12-52-II/13 (bosanski jezik) 8

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE**

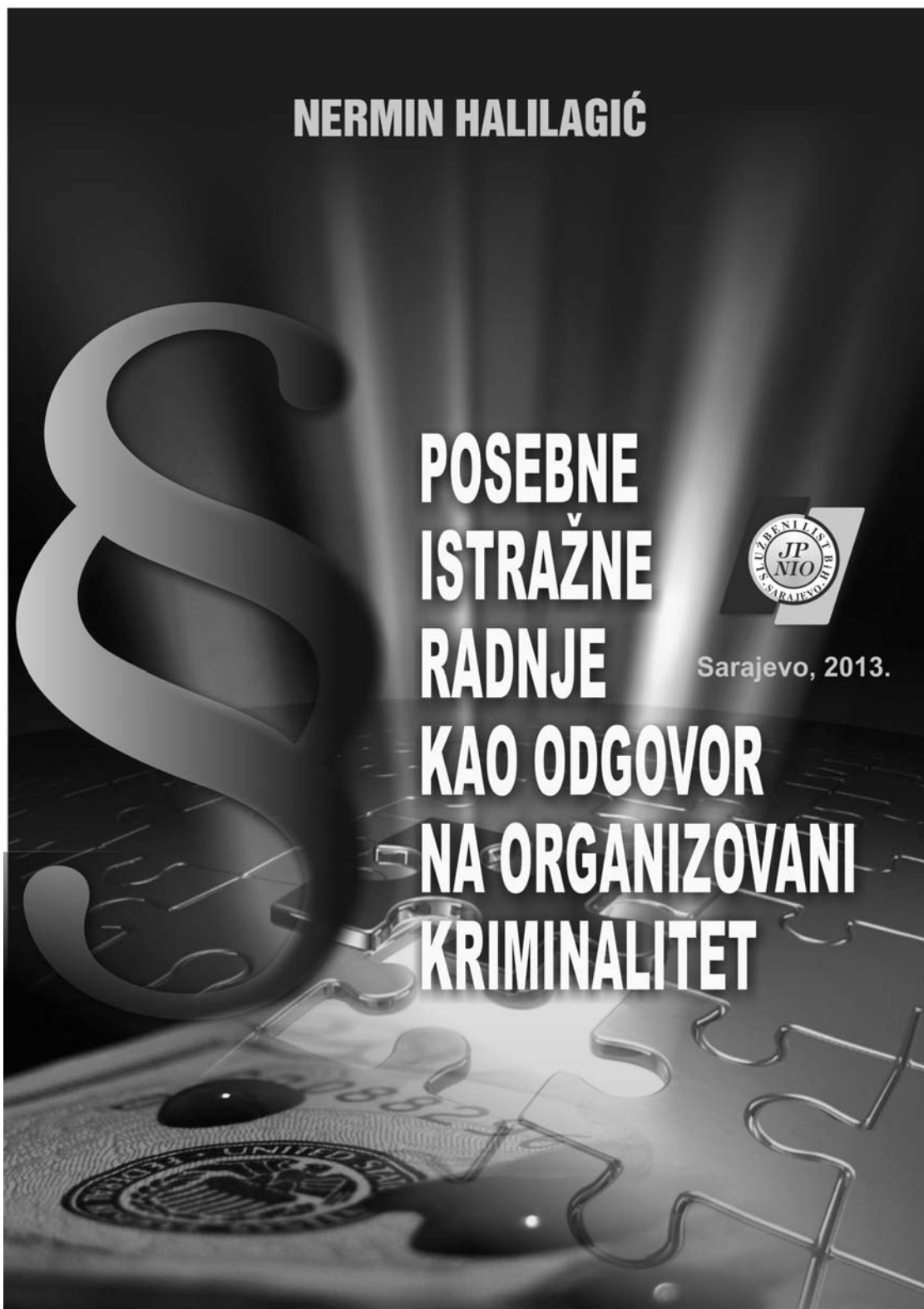
- 581 Odluka broj AP 1334/13 (hrvatski jezik) 9
 Одлука број АП 1334/13 (српски језик) 17
 Odluka broj AP 1334/13 (bosanski jezik) 26

NERMIN HALILAGIĆ

**POSEBNE
ISTRAŽNE
RADNJE
KAO ODGOVOR
NA ORGANIZOVANI
KRIMINALITET**

Sarajevo, 2013.

Nikola Sladoje

**PRAKTIKUM
ZA PRUŽANJE
MEĐUNARODNE
PRAVNE POMOĆI
U KRIVIČNIM
STVARIMA**

Sarajevo, 2012.

SAMIR SABLJICA

**ZAŠTITA POTROŠAČA
U BOSNI I HERCEGOVINI
U PROCESU PRIBLIŽAVANJA
EVROPSKOJ UNIJI**

Sarajevo, 2013.

ALMIR BERIDAN

**ZAŠTITA I SPAŠAVANJE U
MEĐUNARODNOM I
NACIONALNOM PRAVU**

Sarajevo, 2014.

Nakladnik: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za nakladnika: tajnik Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Marin Vukoja - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Ravnatelj: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Ravnatelj: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050 faks: 722-074 - Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044, 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Tisak: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za tiskaru: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.

"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.

Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obvezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.

Pretplata za 1 polugodište 2014. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba> - godišnja pretplata 200,00 KM